

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Katowice, dnia 10 lipca 2014 r.

Poz. 3983

UCHWAŁA NR XL/510/2014 RADY MIEJSKIEJ SKOCZOWA

z dnia 26 czerwca 2014 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Skoczów na lata 2014 – 2017”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.) w związku z art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.),

Rada Miejska Skoczowa uchwala:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Skoczów na lata 2014 – 2017”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Skoczowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

Zastępca Przewodniczącego Rady Miejskiej Skoczowa

Maciej Bieniek

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XL/510/2014
Rady Miejskiej Skoczowa
z dnia 26 czerwca 2014 r.

Burmistrz Miasta Skoczowa

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY SKOCZÓW
NA LATA 2014 - 2017**

Skoczów, czerwiec 2014 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA I GMINY SKOCZÓW
na lata 2014 – 2017

1.	Wprowadzenie	4
2.	Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami	5
3.	Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami	7
4.	Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	8
4.1.	Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013, Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020	8
4.2.	Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2016	9
4.3.	Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie Śląskim na lata 2014 – 2017	10
5.	Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	13
5.1.	Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy	13
5.2.	Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta i gminy Skoczów	15
5.2.1.	Skrócony rys historyczny	15
5.2.2.	Ewolucja układu urbanistycznego na tle rozwoju historycznego miasta i gminy	22
5.3.	Stan zachowania obiektów zabytkowych	25
5.4.	Zabytki objęte prawnymi formami ochrony	29
5.4.1.	Obiekty wpisane do rejestru zabytków	29
5.4.2.	Obiekty ujęte w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków	30
5.4.3.	Stanowiska archeologiczne ujęte w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków	37
5.4.4.	Zabytki ruchome	38
5.5.	Zasady ochrony krajobrazu kulturowego w dokumentach prawa miejscowego gminy	39
6.	Założenia programowe	43
6.1.	Główne cele polityki gminnej związanej z ochroną zabytków	43
6.2.	Priorytety zadaniowe w zakresie ochrony zabytków	44

1. Wprowadzenie

Wszelkie działania związane z rozwojem gminy, muszą opierać się na jego zasobach i walorach zarówno w zakresie środowiska przyrodniczego jak i kulturowego. Rozwój na każdym etapie ma swoje podstawy między innymi w dziedzictwie materialnym, stąd tak ważne jest utrzymanie i pielęgnowanie tożsamości kulturowej odrębnej dla poszczególnych osad, miast, czy regionów. Odrębność kulturowa odpowiednio wypromowana, może przyczynić się do podniesienia atrakcyjności gminy nie tylko w zakresie środowiska kulturowego, ale także turystyki, znaczenia w regionie. Może przyczynić się do podniesienia poziomu życia mieszkańców.

Program opieki nad zabytkami jest rodzajem dokumentu strategicznego, zawierającym informacje z zakresu szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego, pomocnym przy tworzeniu innych strategicznych dokumentów dla gminy oraz przy formułowaniu możliwych działań gminy, także nie zidentyfikowanych w momencie tworzenia tego programu. Program powinien być spójny z innymi dokumentami strategicznymi i programami, a w szczególności z prawem miejscowym. Ochrona zabytków, realizowana jest przez organy administracji publicznej, czyli administracji rządowej i samorządowej, działające w interesie publicznym, zgodnie z przypisanymi ustawowo kompetencjami. Natomiast opieka nad zabytkiem ma charakter zindywidualizowany. Odpowiedzialny za jej realizację jest aktualny dysponent zabytku, jego aktualny właściciel lub posiadacz.

Zgodnie z art. 6. ust 1 i 2 Ustawy 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2003.162.1568 ze zm.),

1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:

- a) krajobrazami kulturowymi,
- b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- c) dziełami architektury i budownictwa,
- d) dziełami budownictwa obronnego,
- e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- f) cmentarzami,
- g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2) zabytki ruchome będące, w szczególności:

- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,

- e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2001 r. Nr 129, poz. 1440 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984),
- f) instrumentami muzycznymi,
- g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:

- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- b) cmentarzyskami,
- c) kurhanami,
- d) relikami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

2. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

2.Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Przepisy ustaw samorządowych wyraźnie wskazują, że działania ochronne zaliczone zostały do zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli. Jednocześnie najważniejsze zadania powierzone zostały gminom, które odpowiadają m.in. za ewidencjonowanie zasobu zabytkowego, zachowanie krajobrazu kulturowego, jak i odpowiednie gospodarowanie otoczeniem zabytków w procesie planowania przestrzennego.

Gminny Program Opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Skoczów powstał w wyniku realizacji art. 87 Ustawy 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2003.162.1568 ze zm.)

1. Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.
2. Programy, o których mowa w ust. 1, mają na celu, w szczególności:
 - 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
 - 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
 - 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
 - 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
 - 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
 - 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;

- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.
3. Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.
4. Programy, o których mowa w ust. 3, są ogłaszane w wojewódzkim Dzienniku Urzędowym.
5. Z realizacji programów zarząd województwa, powiatu i wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Przedmiotem ochrony i opieki jest zabytek czyli nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespół, będące dziełem człowieka, związana z jego działalnością, stanowiąca świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną lub naukową.

Zabytki dzielimy na

zabytki nieruchome – nieruchomość, dzieła architektury i budownictwa, krajobraz kulturowy, układ urbanistyczny, ruralistyczny, zespoły zabudowy, cmentarze, ogrody i inne formy zieleni urządzonej

zabytki ruchome – dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej oraz inne wytwory sztuki ludowej i rękodzieła

zabytki archeologiczne – pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa

zabytki przyrody - szczególnie cenne drzewa, grupy drzew (park, las, aleję itp.) lub głąz narzutowy.

Wszystkie zabytki łącznie (z dziedziny budownictwa, rzemiosła, sztuki, archeologii/dziedzictwo archeologiczne i przyrody) stanowią zasoby dziedzictwa kulturowego.

Ustawa ustala następujące formy ochrony zabytków :

- **wpis do rejestru zabytków**

- zgodnie z art. 9. Ustawy do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, historyczny układ urbanistyczny.
- zgodnie z art. 10. Ustawy do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę.

- **ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego**, dotyczące w szczególności zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomych znajdujących się w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się również, w zależności od potrzeb, strefy ochrony

konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu, ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

- **uznanie za pomnik historii** zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury, przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego;
- **utworzenie parku kulturowego** w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej; park kulturowy może utworzyć na podstawie uchwały rada gminy po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;

Dwie ostatnie wymienione formy ochrony nie występują na terenie miasta i gminy Skoczów.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami.

Obowiązujące uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków to:

- a) ochrona dziedzictwa kulturowego państwa i troska o dobro wspólne, zadeklarowana jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela, określone w art. 5 i 6 ust. 1 oraz art. 86 Konstytucji RP,
- b) ustawa z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2003.162.1568 ze zm.) , główny akt regulujący zasady ochrony dziedzictwa kulturowego - art. 3,4,6,7,16 ust. 1, art. 17 do 22 oraz art. 89,
- c) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. nr 142, poz. 1591 ze zm.), gdzie określono zbiór zadań własnych gminy w tym sprawy kultury, ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Uwarunkowania ochrony zabytków zawarte są także w innych ustawach obowiązujących, między innymi:

- ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2012.647 j.t. ze zm.),
- ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U.2013.1409 j.t ze zm.),
- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2013.1232 j.t. ze zm.),
- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2013.627 j.t. ze zm.),
- ustawie z dnia 21 sierpnia o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. 2010.102.651 j.t.).

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

Są to strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami określone w dokumentach nadrzędnych.

Gminny Program Ochrony zabytków stanowi kontynuację programów wyższego rzędu, stąd działania i priorytety w nim zawarte winny być spójne są strategią oraz celami w nich zawartymi.

4.1. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013,

Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020.

NARODOWA STRATEGIA ROZWOJU KULTURY NA LATA 2004-2013 została przyjęta przez Rząd RP 21 września 2004 r.. Przesłanką dla przygotowania strategii było przeświadczenie, że także w kulturze nadszedł czas na przejście od zarządzania operacyjnego do zarządzania strategicznego opartego na długookresowej wizji rozwoju. Zakres Strategii został podporządkowany głównie regionom, jako podstawowym jednostkom podziału terytorialnego. Koncentracja działań w regionach wynika z przyjętej polityki państwa w tym zakresie, jak również ogólnych tendencji europejskich postrzegających regiony jako najbardziej efektywne, docelowe miejsca oddziaływania wdrażanych polityk i programów.

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004–2013 jest dokumentem tworzącym ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, ale przede wszystkim dla nowocześnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, a także wspólnoty Polski z Unią Europejską.

Jednym z programów ujętych w strategii jest Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” na lata 2004–2013.

Działania realizowane w ramach tego programu mają na celu :

- a) poprawę stanu zachowania zabytków;
- b) zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego (w tym także dziedzictwa archeologicznego);
- c) kompleksową rewaloryzację zabytków i ich adaptację na cele inne niż kulturalne;
- d) zwiększenie roli zabytków i muzealiów w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych;
- e) poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji;
- f) zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę oraz na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego

Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020, bazując na przyjętej przez Radę Ministrów 21 września Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2013, rozszerza jej zakres do roku 2020.

UZUPEŁNIENIE NARODOWEJ STRATEGII ROZWOJU KULTURY NA LATA 2004-2020.

Zgodnie z metodologią przyjętą w ustawie o Narodowym Planie Rozwoju narzędziami realizacji celów Uzupełnieniem NSRK na lata 2004-2020 jest 11 programów operacyjnych Ministra Kultury. Programy są podstawą ubiegania się o środki Ministra Kultury na zadania z zakresu kultury, realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury.

Program operacyjny „Dziedzictwo kulturowe” jest realizowany w ramach dwóch komplementarnych priorytetów : rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych oraz rozwój kolekcji muzealnych.

Podstawowym celem priorytetu 1 jest poprawa stanu zachowania zabytków, zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego, kompleksowa rewaloryzacja zabytków, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki, poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji, wreszcie zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę. Program ma charakter horyzontalny.

4.2. Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2016.

Jednym ze strategicznych założeń programu jest wzmocnienie współdziałania organów ochrony zabytków, w tym tworzenie podstaw współdziałania z organami samorządu terytorialnego. Jakościowa przemiana w zakresie ochrony zabytków w Polsce może nastąpić jedynie dzięki łączeniu zasobów, lepszemu sieciowaniu struktur i działań organów ochrony zabytków. Jednocześnie, odwołując się do kompetencji Generalnego Konserwatora Zabytków należy wskazać, iż rolą Krajowego Programu jest tworzenie warunków dla wypracowania rozwiązań modelowych oraz ich upowszechnienie np. poprzez system konferencji i spotkań z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego.

W Krajowym Programie dokonano diagnozy stanu ochrony zabytków w Polsce w trzech podstawowych płaszczyznach:

- organizacji i zadań organów ochrony zabytków w Polsce,
- stanu zachowania zabytków w Polsce, w tym roli i znaczenia rejestru zabytków,
- systemów informacji o zabytkach, komunikacji, porozumienia i współpracy w obszarze ochrony zabytków w Polsce.

Głównym celem programu jest wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków.

Cel główny programu jest wdrażany poprzez trzy cele szczegółowe:

1. Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce,
2. Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków,
3. Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.

Istotne dla zwiększenia efektywności zarządzania i ochrony zabytków jest wdrażanie infrastruktury informacji przestrzennej o zabytkach. Uwzględnienie danych o zabytkach w infrastrukturze informacji przestrzennej

zapewni narzędzia do ich skuteczniejszej ochrony, da możliwość bardziej efektywnego wykorzystania zasobu zabytkowego dla rozwoju społeczno-ekonomicznego oraz stworzy warunki do bardziej świadomej współpracy różnych środowisk związanych z ochroną zabytków i zarządzania przestrzenią.

Istotnym elementem zarządzania przestrzeni w tym także i ochrony zabytków jest wdrożenie infrastruktury informacji przestrzennej.

4.3. Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie Śląskim na lata 2014 – 2017.

Program przyjęty został Uchwałą Nr IV/48/7/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 10 marca 2014 r. Określone w nim zostały następujące cele i kierunki działań.

CEL STRATEGICZNY I - kształtowanie kulturowego obrazu województwa

Stworzenie warunków do włączenia zabytków w procesy gospodarcze na drodze integracji działań społeczno-gospodarczych na rzecz zabytków, wykorzystania zabytków dla celów gospodarczych, rewitalizacji obszarów zdegradowanych i przemysłowych oraz kształtowania krajobrazów kulturowych z poszanowaniem tradycji miejsca

CEL OPERACYJNY I.1 - Ustalenie potencjału zasobów zabytkowych województwa

- **Kierunek działań I.1.A – Weryfikacja zabytków województwa** - ustalenie stanu zasobów zabytkowych oraz ich znaczenia dla kultury regionu i kraju, a także Europy i świata.
- **Kierunek działań I.1.B – Rozwój badań i studiów nad zabytkami województwa** - prowadzenie i wspieranie programów badawczych z zakresu historii ziem województwa, tradycji i świadomości historycznej oraz upowszechnianie wyników badań, a także prowadzenie prac studialnych i tworzenie syntez wykorzystywanych w procesach gospodarczych i inwestycyjnych.

CEL OPERACYJNY I. 2 - Budowa systemu zarządzania zabytkami województwa

Efektem realizacji celu powinno być powstanie, na wszystkich szczeblach administracji, nowoczesnej bazy zasobów zabytkowych województwa, wykształcenie sprawnego systemu monitoringu przemian zabytków, pełne wykorzystanie narzędzi prawnych i organizacyjnych dotyczących opieki nad zabytkami, wsparcie działań na rzecz opieki nad zabytkami przez marketing markowych produktów kulturowych i kulturowo-gospodarczych w kraju i zagranicą.

Ten cel operacyjny będzie realizowany za pomocą następujących kierunków działań:

- **Kierunek działań I.2.A – Tworzenie nowoczesnych struktur zarządzania zabytkami** - sprawnych struktur zarządzania, w tym ogólnodostępnej bazy danych i sieci informacji o zabytkach oraz budowa i unowocześnienie stanowisk przeznaczonych do monitorowania działań w sferze zabytków.
- **Kierunek działań I.2.B – Zarządzanie zabytkami** – wykorzystanie dostępnych instrumentów prawnych i organizacyjnych oddziałujących na procesy inwestycyjne, m.in. gminne, powiatowe programy opieki nad zabytkami, konkursy, katalogi, procedury planu przestrzennego, formy ochrony, rekomendacje.

- **Kierunek działań I.2.C – Marketing markowych produktów kulturowych i kulturowo-gospodarczych** - organizacja systemu informacji o zabytkach, ofercie kulturowej i kulturowo-turystycznej (elektroniczny i tradycyjny) w celu tworzenia i promocji markowych produktów kulturowych. Profesjonalny marketing powinien również dotyczyć oferty gospodarczej uwzględniającej opiekę nad zabytkami.

CEL OPERACYJNY I. 3 - Włączenie zabytków w procesy gospodarcze.

Efektem włączenia obiektów zabytkowych w procesy gospodarcze będą, między innymi, konserwacja obiektów zabytkowych, zmiany funkcjonalne układów urbanistycznych i ruralistycznych, modernizacja infrastruktury, poprawa jakości przestrzeni publicznej, co w konsekwencji powinno doprowadzić do poprawy wizerunku przestrzeni kulturowej miast i wsi województwa, powstania zintegrowanych produktów turystycznych i kulturowych oraz ożywienia gospodarczego i podniesienia jakości życia mieszkańców.

Temu celowi operacyjnemu będą służyły następujące kierunki działań:

- **Kierunek działań I.3.A – Integracja działań społeczno-gospodarczych na rzecz opieki nad zabytkami** - wykorzystanie dostępnych mechanizmów prawnych na rzecz zabytków, np. partnerstwa publiczno-prywatnego, oraz aktywizacja osób prywatnych, instytucji i organizacji, a także osób bezrobotnych, przygotowanie kompleksowych programów rewitalizacji miast i wspierania wielokierunkowego rozwoju wsi oraz promowanie ogólnej aktywności obywatelskiej. Do realizacji tych celów konieczne staną się wdrożenie właściwych polityk finansowych (kredyty sanacyjne, ulgi remontowe, ścieżki finansowe itd.) oraz właściwa polityka przestrzenna i społeczna.
- **Kierunek działań I.3.B – Konserwacja i adaptacja zabytków** - włączenie obiektów zabytkowych w procesy gospodarcze, adaptacji do pożądaných funkcji np. dla potrzeb społecznych lub komercyjnych, kształtowanie przestrzeni publicznych przy zastosowaniu właściwej modernizacji i profesjonalnej szeroko pojętej konserwacji obiektów i obszarów zabytkowych, stosowanie właściwych systemów zabezpieczeń obiektów przed zniszczeniem lub kradzieżą.
- **Kierunek działań I.3.C – Kształtowanie obszarów zabytkowych i krajobrazów kulturowych** – podejmowanie decyzji mających na celu opiekę nad zabytkami już na etapie programowania rozwoju i planowania przestrzennego z uwzględnieniem środowiska przyrodniczego i tradycji miejsca, w tym tradycyjnych form zabudowy i zagospodarowania terenu, z wykorzystaniem dostępnych instrumentów ochrony zintegrowanej: parki kulturowe, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, parki krajobrazowe, tworzenie i rozwój szlaków kulturowych, kształtowanie krajobrazu z wykorzystaniem metod rehabilitacji lub rekompozycji układów urbanistycznych czy ruralistycznych, odtworzenie sylwety miejscowości.
- **Kierunek działań I.3.D – Nowoczesna i efektywna opieka nad zbiorami zabytków i ich udostępnianiem** - włączenie do procesów gospodarczych zabytków znajdujących się w zbiorach takich instytucji, jak biblioteki, archiwa oraz galerie, izby regionalne, kolekcje prywatne itd., unowocześnienie obiektów i metod wystawienniczych, zastosowanie nowoczesnych technik

katalogowania, zabezpieczania i konserwacji zbiorów, wykorzystanie nowoczesnych technologii i metod pracy w celu powstania nowoczesnych produktów turystycznych, a także ochrony przed nielegalnym wywozem zabytków.

CEL STRATEGICZNY II - Kształtowanie pozytywnych postaw społeczeństwa wobec dziedzictwa kulturowego regionu.

Propagowanie wiedzy o zabytkach, aktywizacja społeczeństwa na rzecz opieki nad zabytkami poprzez szeroko zakrojone działania edukacyjne oraz popularyzację i promocję wiedzy o zabytkach, a także wspieranie działań zachęcających do poznawania dziedzictwa kulturowego regionu, stosowanie zachęt do pracy na rzecz opieki nad zabytkami przez nagradzanie przykładów dobrych praktyk.

CEL OPERACYJNY II.1- Propagowanie wiedzy o zabytkach oraz sposobach opieki nad zabytkami

Podjęcie działań na rzecz edukacji o szeroko rozumianym dziedzictwie kulturowym oraz popularyzacja promocja wiedzy o zabytkach, wdrożenie programów edukacyjnych adresowanych do uczniów, studentów, profesjonalistów i decydentów, wzbogacenie wiedzy o zabytkach i ich wartości oraz sposobach postępowania z zabytkami w celu ich zachowania, adaptacji, właściwego eksponowania.

- **Kierunek działań II.1.A – Wzmocnienie edukacji o dziedzictwie kulturowym** - wprowadzenia zróżnicowanych form edukacji na wszystkich szczeblach szkolnictwa, w doskonaleniu i kształceniu kadr, a także w ramach rozwijania zainteresowań.
- **Kierunek działań II.1.B – Popularyzacja i promocja zabytków i wiedzy o zabytkach** - promocja dziedzictwa kulturowego przy użyciu nowych technologii i mediów, spotkania, sesje popularnonaukowe, akcje informacyjne i promocyjne.

CEL OPERACYJNY II.2 – Aktywizacja społeczności lokalnych na rzecz opieki nad zabytkami

Wykształcenie pozytywnych postaw wobec zabytków i tradycji regionu przez działania na rzecz poznania zabytków, stosowanie zachęt do działania na rzecz opieki nad zabytkami w celu wzrostu zainteresowania historią, tradycją i zabytkami wśród mieszkańców regionu, podniesienia aktywności społecznej w dziedzinie opieki na zabytkami.

Celowi temu służyć będą następujące kierunki działań:

- **Kierunek działań II.2.A – Wspieranie działań na rzecz poznania dziedzictwa kulturowego regionu** - kształtowanie świadomości społecznej w duchu przywiązania do tradycji i historii regionu, lokalnych wzorców życia, obrzędów i zwyczajów, a także poszanowania dla zabytków, organizowanie zwłaszcza wśród młodzieży wspólnych przedsięwzięć mających na celu ochronę i promocję miejsc o znaczeniu historyczno-kulturowym.
- **Kierunek działań II.2.B – Promowanie przykładów dobrych praktyk w sferze opieki nad zabytkami** - wiele osób bezinteresownie wspiera opiekę nad zabytkami, aby wzmóc ich zaangażowanie oraz zachęcić innych do pracy na rzecz zabytków, należy ich docenić, promować i nagradzać.

W załącznikach do Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami w województwie Śląskim na lata 2014-2017, znalazły się obok ogólnych kierunków ochrony zabytków materialnych zapisy dotyczące elementów niematerialnych dotyczących Gminy Skoczów.

W grupie „HISTORYCZNE TRAKTY” - Szlaki łączące Kraków z Wiedniem wymieniony jest „Trakt cesarski” – pierwsza bita szosa, zbudowana w latach 1776–1790, biegnąca przez Cieszyn, Skoczów, Bielsko. W Skoczowie trakt ten pokrywa się z wcześniejszym „traktem solnym”,

W grupie **SANKTUARIA I DROGI PIELGRZYMEK - znalazły się**

- sanktuaria lokalne – 13 (Katowice-Bogucice, Cieszyn, Chybie, Kończyce Małe, Pierściec, Szczyrk „na górcie”, Częstochowa – 2, Rybna, Wąsosz, Zawiercie-Skarżyce, Lelów, Pietrowice Wielkie),
- miejsca szczególne, ale nie sanktuaria – 3 obiekty (Katowice-Panewniki, Gliwice, Skoczów).

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.

Są to dokumenty o charakterze strategicznym oraz opracowania wyznaczające kierunki polityki przestrzennej, a szczególności :

- 1) Strategia Rozwoju Gminy Skoczów przyjęta uchwałą Rady Miejskiej Skoczowa nr XLIII/533/2002 z dnia 30. 08. 2002r. Kierunkowe założenia programu to:

- dbałość o dziedzictwo kulturowe gminy,
- zagospodarowanie terenów wzgórz Kaplicówka na cele kultury , sportu i rekreacji.

Obecnie trwają prace nad nową Strategią na lata 2004 – 2020.

- 2) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Skoczów – przyjęte uchwałą Rady Miejskiej Skoczowa nr XLIV/562/2006 z dnia 28.09.2006r. W studium przyjęte zostały założenia w zakresie gospodarki przestrzeni w tym także kierunki rozwoju miasta i gminy wynikające z uwarunkowań w zakresie chronionych dóbr kultury:

- uwzględnione zostały obiekty chronione na podstawie wpisu do rejestru zabytków jak i obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, cmentarze, stanowiska archeologiczne
- ustalono zakres i zasady ochrony obiektów,
- wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej i zasady zagospodarowania w strefach.

W trakcie opracowania jest nowe studium, w którym informacje o obiektach i obszarach zabytkowych zostały poddane weryfikacji, wprowadzona korekta zgodna ze stanem istniejącym.

- 3) Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – opracowania wykonane w latach 2001 do 2012 dla każdego sołectwa i obrębu miasta oddzielnie, łącznie 13 planów podstawowych, stanowiących pokrycie terenu gminy w 100%. W planach miejscowych zagadnienia środowiska kulturowego zawarte zostały w pełnym zakresie, zgodnie z wymogami obowiązujących ustaw.

4) Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Skoczów na lata 2008 – 2015, którego celem jest zapewnienie koncentracji i efektywności wykorzystania środków na strategiczne działania samorządu, związane z rewitalizacją wyznaczonych obszarów na terenie Gminy Skoczów. Realizacja programu ma umożliwić na obszarze miasta:

- poprawę estetyki przestrzeni miejskiej,
- porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zabudowanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem oraz przystosowanie istniejących obiektów do nowych funkcji handlowo-usługowych, edukacyjnych, turystycznych, kulturalnych,
- rewaloryzację obiektów infrastruktury społecznej oraz budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym.

5) Plany odnowy miejscowości:

- Plan odnowy miejscowości Ochaby na lata 2009-2016, uchwała RM Skoczowa nr XII/155/2011 z dnia 17.11.2011r.
- Plan odnowy miejscowości Bładnice na lata 2009-2016, uchwała RM Skoczowa nr XIX/247/2012 z dnia 24.05.2012 r.
- Plan odnowy miejscowości Wilamowice na lata 2009-2016, uchwała RM Skoczowa nr XIX/240/2012 z dnia 24.05.2012r.
- Plan odnowy miejscowości Międzywieć na lata 2009-2016, uchwała RM Skoczowa nr XIX/243/2012 z dnia 24. 05. 2012r.
- Plan odnowy miejscowości Harbutowice na lata 2009-2016, uchwała RM Skoczowa nr XIX/246/2012 z dnia 24. 05. 2012r.
- Plan odnowy miejscowości Kowale na lata 2009-2016, uchwała RM Skoczowa nr XIX/245/2012 z dnia 24. 05. 2012r.
- Plan odnowy miejscowości Kiczyce na lata 2009-2016, uchwała RM Skoczowa nr XIX/244/2012 z dnia 24. 05. 2012r.
- Plan odnowy miejscowości Pogórze na lata 2009-2016, uchwała RM Skoczowa nr XIX/242/2012 z dnia 24. 05. 2012r.
- Plan odnowy miejscowości Pierściec na lata 2009-2016, uchwała RM Skoczowa nr XIX/241/2012 z dnia 24. 05. 2012r.
- Plan odnowy miejscowości Wiślica na lata 2009-2016, uchwała RM Skoczowa nr XIX/239/2012 z dnia 24. 05. 2012r.

5.2. Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta i gminy Skoczów.

5.2.1. Skrócony rys historyczny

(wybór dokonano pod kątem rozwoju urbanistycznego miasta, na podstawie studium historyczno – urbanistycznego, wyk. przez Pracownię Konserwacji Zabytków w Krakowie 1983r)

XII/XIII w. powstanie osady będącej posiadłością rycerską, pełniącej także z racji usytuowania na skrzyżowaniu drogi międzynarodowej z Krakowa na Morawy „traktu solnego”, z drogą lokalną, funkcję miejscowego ośrodka wymiany towarowej.

XIII/XIV w.- podniesienie osady do rangi miasta, w związku z nasilającą się akcją osadniczą. Wytyczenie układu urbanistycznego, szachownicowego z czworobocznym rynkiem w centrum, na południe od drogi solnej. W tym czasie prawdopodobnie budowa drewnianej warowni strzegącej przeprawy przez Wisłę.

koniec XIV w. - Skoczów liczy około 100 mieszkańców.

lata 50-te XVw. - Jan Długosz w dziele "Chorographia Regni Poloniae" wymienia Skoczów jako miasteczko, blisko którego wypływa Wisła poza, wsią Wstronę (Ustron).

1470r. - w styczniu miasto niszczy pożar.

1470 r. - książę Przemysław II potwierdza mieszkańcom Skoczowa zasadnicze prawa i przywileje, a w szczególności:

- 1) Prawo dysponowania własnością nieruchomości i dziedziczenia przez potomków, bez względu na płeć do 4-go stopnia pokrewieństwa włącznie.
- 2) Prawo wieczystego użytkowania należących do miasta pól, pastwisk, lasów, stawów.
- 3) Prawo milowe tzn. prawo dostarczania ludności mieszkającej w promieniu 1 mili od granic miasta wyrobów rzemieślniczych i innych towarów z równoczesnym zakazem pracy na tym obszarze innych rzemieślników (poza miejskimi), z wyjątkiem szewców, krawców i osób ostrzących narzędzia.
- 4) Prawo sądenia wszystkich osób, bez względu na pochodzenie, które popełniły przestępstwo na terenie miasta, dłużników oraz odmawiających zapłaty za nabyty towar.

1505 r. - król Władysław Jagiellończyk przyznaje miastu prawo pobierania myta przy moście na Wiśle. W zamian za to mieszczanie zobowiązani byli naprawiać drogi i mosty na terenie miasta.

1521r. - wymieniony ksiądz Szymek, pierwszy nauczyciel szkoły parafialnej usytuowanej przy ulicy Wałowej, obok kościoła parafialnego.

1521r. - książę Kazimierz II przebywa z dworem na zamku w Skoczowie i potwierdza umowę zawartą pomiędzy właścicielami Nierodzimia, a radą miejską w Skoczowie, w sprawie budowy śluzy na Wiśle i pobierania wody dla potrzeb miasta. Za wyznaczoną opłatą na rzecz właścicieli Nierodzimia, Skoczowianie mogli zbudować groblę na Wiśle i nawodnić stawy. Obowiązani też byli konserwować urządzenia wodno-inżynierskie.

1531r. - wielki pożar niszczy miasto, miasto odbudowano jako drewniane.

1550r. - powstaje w Skoczowie zbór protestancki, pozostający pod opieką księcia Wacława Adama.

1550r. - książę Wacław Adam potwierdza dotychczasowe prawa miejskie i przywileje Skoczowa oraz przyznaje mieszczanom skoczowskim ważny przywilej ekonomiczny, jakim było prawo warzenia i wyszynku piwa oraz sprzedaży wina w mieście i wsiach państwa skoczowskiego. Prawo to przysługiwało wielkomieszczanom, których było 72. Udzielił również zezwolenia na budowę słodowni oraz domków mieszkalnych na wałach.

1565r. - została wykonana najstarsza zachowana pieczęć miejska z napisem "SIGIL.M.CIVI.SKOZ.

1591r. - budowa nowego murowanego zamku w miejsce starszej budowli drewnianej.

1595r. - Skoczów uwzględniony został na mapie Merkatora wydanym w Duisburgu.

lata 90-te XVI w. - książę Wacław Adam zakłada mennicę w Skoczowie.

1600r. - informacja o istnieniu szkoły przy zborze protestanckim.

1619r. - Skoczów ma 159 domów i liczy 954 mieszkańców.

1621r. - sporządzony zostaje urbarz państwa skoczowskiego i strumieńskiego. Skoczów przedstawiony jest jako dobrze zbudowane i wystawione miasto, w którym mieszkają rzemieślnicy i inne godne osoby. W mieście jest 68 głównodomów szynkownych (będących własnością potomków pierwszych mieszkańców miasta zwanych wielko mieszczanami), ponadto mieszka 20 obywateli nie mających domów szynkownych, a 29 domków stoi na wałach. Przy tym w mieście jest zamek. Niedaleko stoi kościół z domem farnym oraz drugi kościół i przy nim szpital kościelny. Przy zamku jest folwark, do którego należy 9-u zagrodników. Do zamku należy „ozdobna zahrada”. Są też dwa młyny. Urbarz zawiera spis powinności rzemieślników, przedmieszczan, zagrodników wymienionych wg nazwisk oraz robotników zamkowych.

1647r. - do Skoczowa wkracza wojsko szwedzkie pod dowództwem gen. Wittenberga, wyrządzając miastu liczne szkody.

1649 r. - likwidacja mennicy.

1652 r. - wg protokołu wizytacji biskupiej, w Skoczowie jest kościół murowany i konsekrowany pw. św. Piotra i Pawła z zakrystią i drewnianą wieżą. Ponadto miasto ma szpital zrujnowany, żywiący 6 osób, przy którym jest drewniana kaplica pw. św. Krzyża. W Skoczowie jest szkoła składająca się z dwóch pokoi opalanych, chodzi do niej 20 uczniów.

1655 r. - powstaje nowy cmentarz ewangelicki.

1713 r. - wielki pożar niszczy miasto, spłonął m.in. kościół parafialny wraz z plebanią i archiwum.

1719 r. - wg. protokołu wizytacji biskupiej, kościół parafialny murowany jest sukcesywnie na nowo i pięknie wystawiony, plebani nie ma bo spłonęła przed 6-u laty. Kościół szpitalny jest murowany

1722 r. - kolejny urbarz Skoczowa wymienia górny młyn oraz dolny młyn przy zamku.

1723 r. - wg katastru karolińskiego, Skoczów posiada 154 domy, w tym 68 w mieście i 86 na przedmieściach. Miasto liczy 924 obywateli.

1743 r. - cesarzowa Maria Teresa udziela miastu zezwolenie na odbywanie trzech targów rocznie, na bydło.

1746 r. - wg protokołu komisji rewizyjnej, w Skoczowie są same drewniane domy, parterowe, podpiwniczone. Na rynku jest 21 domów, mieście są 3 zajazdy, wymieniona jedna ulica bez nazwy, przy której mieszka 41 mieszczan w domach jednoizbowych. Na przedmieściach mieszka 36 chałupników, z których 10-u posiada izby, reszta izdebki i komórki. W mieście jest 1 farbiarnia, 1 maglownia, 3 kuźnie, 1 pracownia kapeluszy, 1 pracownia garncarska.

ok. 1750 r. - w dziele F.B.Wernhera „Topographia Silesiae”, zamieszczono pierwszy panoramiczny widok Skoczowa od wschodu.

1756r. - wielki pożar niszczy większość miasta: ratusz, kościół parafialny i 105 budynków.

1756r. - na obrazie ołtarzowym św. Floriana w kościele parafialnym, przedstawiono panoramę Skoczowa od zachodu. Jest to drugi chronologicznie widok miasta dokumentujący charakter ówczesnej zabudowy oraz główne dominanty urbanistyczne.

1770r. - wg urzędowego spisu ludności, Skoczów liczy 1294 mieszkańców.

1772 r. - odbudowa zamku skoczowskiego. Urbarz podaje, że zamek otoczony jest nowym parkanem, w którym jest murowana brama z mocnymi drzwiami i most, w mieszkaniu odźwiernego jest więzienie, a obok stajnie.

1775r. - początek poczty w Skoczowie. Uruchomiony zostaje dyliżans kursujący na trasie Bielsko-Brno, dwa razy w tygodniu.

1775r. - „Opisanie wszystkich wielkomiejskich budynków...” zawiera spis wielkomieszczan, obejmujący 223 osoby. W mieście jest 179 domów. „Ostatni numer był obok gorzelni w mazurowym ogrodzie”. Pomiędzy nr 9 i 10 były jatki miejskie przed 7 laty wybudowane. Pod nr 103 szpital miejski, prywatnej fundacji przy kościele, który istniał już przed 600 laty, został o 3 łokcie wydłużony i do szpitala dobudowany; kościół drewniany, szpital murowany. Pod nr 134 probostwo, pod nr 191 ratusz, pod nr 223 fabryka skór.

lata 70-te XVIIIw. - budowa traktu cesarskiego w miejsce średniowiecznej drogi solnej, z jej częściowym wykorzystaniem.

1782 r. - zostaje udzielone zezwolenie na sprowadzenie wody ze źródła na zboczu Góry Wilamowickiej do czyszczarni w rynku.

1790 r. - wg urzędowego spisu ludności, Skoczów liczy 1345 mieszkańców, w tym 3 urzędników, 3 księży, 202 robotników, 1137 chłopów.

1790 r. - wszystkie budynki publiczne w mieście są drewniane, z wyjątkiem browaru i szkoły, wybudowano gospodę miejską, zamienioną następnie na hotel "Pod Białym Koniem". Wprowadzenie splawu drewna na Wiśle i Brennicy Umiera Wacław Donay, rzeźbiarz urodzony .ok. 1744 r. we Frankstacie na Morawach, prowadzący pracownię rzeźbiarską w Skoczowie w ostatniej ćwierci stulecia, twórca figury Trytona ozdabiającej czyszczarnię na rynku skoczowskim, oraz Figur św. Piotra z Alkantary i św.Jana Nepomucena przy kościele parafialnym.

1797r. - Skoczów traci prawo odbywania targów tygodniowych.

4 ćw. XVIII w. - zrealizowane inwestycje miejskie

- ratusz

- czyszczarnia na rynku z kamienną figurą Trytona, a obok figura bł. Jana Sarkandra, pobór wody z dwóch studni na książęcej kępie, wymurowanych „społecznym nakładem”,
- rynsztok z rynku do Kamieńca wyprowadzający wodę z kamienic rynkowych,
- wybrukowanie rynku i ulic,
- cmentarz koło kościoła parafialnego,
- nowe więzienie miejskie „Stockhaus” pod nr 144,
- „pastuszyniec” pod nr 55,
- szopa na Kamieńcu dla chowania bud jarmarcznych,
- nowa gospoda – „Zabawa” pod nr 218, za mostem cesarskim, a przy niej tzw. dom rekrucki dla zakwaterowywania transportów rekruckich, celem uniknięcia kwaterowania po domach,

1801 r. - uroczyste założenie orła, bani i gwiazdy na wieży ratuszowej z umieszczonymi w bani dokumentami „Opisanie wszystkich wielkomiejskich budynków...”, „Opisanie budynków publicznych w Skoczowie”, „Osobliwości miasta Skoczowa”.

1801 r. - w Skoczowie działają 4 warsztaty garbarskie usytuowane nad potokiem Żabiniec.

pocz. XIX w. - powstaje miedzioryt przedstawiający panoramę miasta od zachodu, trzeci chronologicznie widok Skoczowa. Zabudowa miejska wkracza na wschodni brzeg Wisły, na teren przedmieścia zwanego od stającej tu karczmy Zabawa. W tym czasie szkoła w Skoczowie ma 248 uczniów, wśród których są dzieci z okolicznych wsi.

1804 r. - Skoczów ma 220 nr domów i liczy 1416 mieszkańców. W mieście jest stary zamek, kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła, szkoła, szpital z kościołem św. Krzyża, dwie gospody, urząd pocztowy, most cesarski. Miasto ma przywilej na trzy jarmarki rocznie i cztery wielkie targi tygodniowe.

1806 r. - ustalono ponownie granicę między Skoczowem a dobrami kameralnymi, zachowaną z minimalnymi zmianami do dziś jako granica administracyjna miasta.

1820 r. – zakazano grzebania zmarłych przy kościele parafialnym i założono nowy cmentarz za miastem, na tzw. wzgórzu Plinty, oddany do użytku 10.06.1821.

1832 r. - spłonęła obora, stajnia księża, wikarówka i plebania, proboszcz zamieszkał w ratuszu.

1836 r. - sporządzono plan katastralny Skoczowa szczegółowo dokumentujący obraz zagospodarowania miasta w tym okresie czasu.

1838 r. (?) powstało najstarsze zachowane zdjęcie Skoczowa pochodzące zapewne z większego zespołu fotografii, przedstawiające wschodnią pierzeję rynku.

lata 30-te XIX. - w Skoczowie zostaje założona fabryka sukiennicza braci Bartelt.

1843 r. – Skoczów ma 307 domów i liczy 2.777 mieszkańców.

1845 r. - w Skoczowie pracuje ośmiu garncarzy produkujących przede wszystkim ceramikę użytkową.

1846 r. - fabryka sukiennicza braci Bartelt zatrudnia 120 pracowników i produkuje 700 sztuk sukna rocznie; w 1850 została przeniesiona do Bielska,

1846r. - fabryka braci Baumów zatrudnia 150 prac. i produkuje 3.000 sztuk sukna.

I poł. XIX w. - budowa kapliczki bł. Jana Sarkandra na Górcie Wilamowickiej.

1853 r. - wprowadzenie olejnego oświetlenia ulic.

- 1858 r.** - dwuklasowa szkoła zostaje zamieniona na trzyklasową.
- 1859 r.** - Dawid Spitzer z Moraw uruchamia warsztat garbarski przy ulicy Bielskiej rozwinięty następnie w fabrykę.
- 1860 r.** - trzyklasowa szkoła zostaje zamieniona na czteroklasową.
- 1865 r.** poświęcenie ukończonego kościoła ewangelickiego. Projektantem kościoła był architekt Horky z Wiednia.
- 1870 r.** - czteroklasowa szkoła zostaje zamieniona na pięcioklasową.
- 1870r.** - otwarto dwuklasową szkołę przy kościele ewangelickim, wkrótce zamienioną na publiczną.
- 1870 r.** - zakończenie rozbudowy i odnowy kościoła szpitalnego i szpitala. Budynek szpitalny rozszerzono dobudowując piętro - oprócz szpitala umieszczono tu dom sierot. Wieżę drewnianą kościoła zastąpiono murowaną.
- 1871 r.** - otwarta zostaje wytwórnia sukna braci Zipser.
- 1871 r.** - założenie polskiej czytelnicy przy ulicy Bielskiej 16.
- 1872 r.** - zostaje założona komunalna kasa oszczędności miasta Skoczowa.
- 1873r.** - wybudowano nową szkołę jednopiętrową przy ulicy Bielskiej. Budynek dawnej szkoły parafialnej, koło kościoła katolickiego, zamieniono na mieszkanie kościelne (ok. 1960r. rozebrany)
- 1873 r.** - założenie ochotniczej straży pożarnej i budowa drewnianej remizy.
- 1875 r.** - budowa murowanej remizy strażackiej.
- 1880 r.** - Skoczów ma 301 domów i liczy 3113 mieszkańców, w tym: Bajerki 8 domów, 79 mieszkańców, Górny Bór 26 domów, 310 mieszkańców, Dolny Bór 22 domy, 146 mieszkańców.
- ok. 1880 r.** - budowa bóżnicy na rogu ulicy Cieszyńskiej i alei Mickiewicza (wówczas jeszcze nie wytyczonej).
- 1888 r.** - zostaje uruchomiona linia kolejowa Bielsko-Cieszyn przechodząca przez Skoczów. Budowa stacji kolejowej na południe od centrum miasta, na przedmieściu Górny Bór, wpływa na rozwój zabudowy w tym właśnie kierunku.
- 1888 r.** - powstaje rzemieślnicza szkoła dokształcająca, działająca we wtorki i piątki po południu, w budynku szkoły powszechnej przy ulicy Bielskiej.
- 1889 r.** - w mieście jest fabryka sukna, cegielnia, szkoła ludowa, telegraf i telefon.
- 1891 r.** - zakład garbarski Spitzera przyjmuje nazwę „Fabryka Skór Skoczów”.
- 1893 r.** - Skoczów liczy 3223 mieszkańców.
- 1893 r.** - założenie tzw. szkoły wydziałowej niemieckiej, germanizującej dzieci polskie.
- 1895 r.** - powstaje „Pierwsza Śląska Fabryka Koców” braci Heilpern.
- 1895 r.** - budowa rzeźni miejskiej przy ulicy Stalmacha wg projektu J. Stritzkiego.
- 1895 r.** – powstaje nowe targowisko założone na terenie zakupionym przez miasto przy skrzyżowaniu alei Mickiewicza i ulicy Targowej.

1896 r. - budowa wodociągów miejskich, równocześnie likwidacja czyszczalni na rynku, posąg Trytona zostaje przeniesiony do ogrodu przy hotelu "Pod Białym Koniem".

1901 r. - Skoczów liczy 3 214 mieszkańców.

1902 r. - budowa gazowni przy ulicy Targowej.

1902 r. - powstaje betoniarnia Wilhelma Schanzerza przy ulicy Górny Bór, będąca pierwszym tego typu zakładem na Śląsku, produkującym dachówki, rury kanalizacyjne, płyty chodnikowe, krawężniki, schody żelbetowe, posadzki.

1903 r. - otwarcie drugiej szkoły w nowym budynku wzniesionym przy alei Mickiewicza, wg projektu J. Stritzkiego.

1903 r. - ukończenie budowy gmachu sądu przy alei Mickiewicza, naprzeciw nowej szkoły, (obecnie urząd pocztowy).

1905 r. - w związku z projektowaną budową sieci wodociągowej, wykonany został szczegółowy plan miasta (zaginiony).

1907 r. - rozbudowa remizy strażackiej.

1908 r. - pierwsze kino w Skoczowie.

1908 r. - część biur urzędu miejskiego ulokowano w zamku (do 1913 r.).

1910 r. - Skoczów liczy 3744 mieszkańców.

1910 r. – betoniarnia W. Schanzerza, pod nazwą „Pierwsza Śląska Fabryka Wyrobów Cementowych i Kamienia Sztucznego Braci Schanzer", zostaje rozbudowana o pięć dużych obiektów z nowoczesnym wyposażeniem. Produkcja zostaje rozszerzona o wyroby kamienno-sztuczne, schody tarasowe, płyty ścienne itp.

1910 r.- posąg Trytona z dawnej czyszczalni rynkowej, umieszczony po jej likwidacji w ogrodzie przy hotelu „Pod Białym Koniem", zostaje przeniesiony na zbocze Górki Wilamowickiej.

1910 r. - pożar niszczy 17 budynków, w tym całą zabudowę wschodniej pierzei rynkowej oraz kamienice w narożniku pn.-wsch. Odbudowa, częściowo wg projektów J. Stritzkiego, z wprowadzeniem elementów ornamentyki secesyjnej na elewacje.

1913 r. - przeniesienia Beskidzkiego Muzeum Karola Praussa z Jasienicy do Skoczowa i umieszczenie zbiorów w zamku.

1920 r. - powstaje wytwórnia wyrobów cementowych braci Jeikner.

1921 r. - Skoczów ma 358 budynków i liczy 3487mieszkańców.

1922 r. – nauczyciele skoczowscy organizują koło Macierzy Szkolnej, przy którym otwarto bibliotekę publiczną, powołuje koło „Strzelca" i teatr amatorski.

1923 r. - prowadzone są roboty przy regulacji lewego brzegu Wisły (rozpoczęte w 1921 r.) i ujściu Bładnicy, wykonywane przez firmę Stritztki.

1923 r. - powstaje spółka akcyjna rektyfikacji spirytusu „Przetwór".

1924 r. - ludność miasta osiąga liczbę 4000 osób.

1924 r. - przebudowa kaplicy bł. Jana Sarkandra na Górcie Wilamowickiej.

- 1924r.** - odsłonięcie pomnika Obrońców Śląska dłuta K. Raszki, ustawionego na skrzyżowaniu alei Mickiewicza i ulicy Targowej, ufundowanego przez Towarzystwo „Sokół”.
- 1925-26 r.** - wymiana rur wodociągowych i budowa elektrycznego zakładu wodopompowego, wykonano roboty zabezpieczające lewy brzeg Wisły na odcinku między mostem kolejowym i ujściem Bładnicy, przy ujściu Bładnicy oraz na odcinku od ujścia Bładnicy do mostu drogowego.
- 1926 r.** - w pd.-zach części miasta, w zakolu Bładnicy, zostaje wzniesiona fabryka kapeluszy, będąca filią Huckel, zatrudniająca w następnych latach około 300-450 pracowników.
- 1926 r.** - zamurowano potok Żabiniec.
- 1927 r.** - ukończenie budowy linii kolejowej Skoczów-Chybie.
- 1928 r.** - budowa okręgowej sieci elektrycznej z Cieszyna do Skoczowa.
- 1930 r.** - początki harcerstwa w Skoczowie - budowa na Buczu (w pobliżu Skoczowa) stacyjny Harcerstwa Chorągwi Śląskiej.
- 1930 r.** - uruchomione zostają linie autobusowe Cieszyn – Skoczów - Bielsko oraz Skoczów-Wisła – Istebna, powstaje projekt budowy dworca autobusowego (niezrealizowany),
- 1931 r.** - Skoczów liczy 4368 mieszkańców oraz posiada 455 budynków.
- 1932-33 r.** - regulacja Wisły na odcinku od mostu kolejowego w Skoczowie od jazu w Harbutowicach
- 1932-33 r.** - budowa na przedmieściu Zabawa, z inicjatywy miejscowych działaczy „Strzelca”, największego na Śląsku Cieszyńskim stadionu sportowego.
- 1933 r.** - otwarcie warsztatów mechanicznych firmy H. Harlos, zatrudniającej 30 pracowników, wykonującej remonty silników samochodowych, produkującej silniki rolnicze, stacyjne, wysokoprężne.
- 1934r.** - otwarcie skoczni narciarskiej na stoku Góry Wilamowickiej.
- 1934 r.** - ukończenie nowej kaplicy bł. Jana Sarkandra na Górcie Wilamowickiej, wg projektu arch. Wiedermanna , roboty wykonywała firma Stritzki.
- 1936 r.** - zawarto umowę między Urzędem Wojewódzkim Śląskim i firmą S. Sledziwski i. Malinowski w Katowicach oraz Urzędem j.w. i firmą H. Koetz w Mikołowie, na budowę wiaduktu nad linią kolejową w Skoczowie
- 1936 r.** - zawarto umowę z firmą S. Sledziwski i. Malinowski w Katowicach dotyczącą budowy mostu na Bładnicy i przełożenia drogi Skoczów - Ustroń; odbiór I-go etapu 14.12.1936, II-go etapu 19.03.1937.
- 1937 r.** - firma Molin uruchamia produkcję karoserii autobusowych.
- 1937 r.** - wybrukowanie alei Mickiewicza.
- 1938 r.** - wybrukowanie rynku.
- 1938 r.** - projekt budowy trzeciej szkoły podstawowej
- 1938 r.** - zburzenie zamku decyzją prezydenta miasta
- 1938-39 r.** - budowa nowej strażnicy p/poż. z wieżą.
- 1940 r.** - zburzenie synagogi, hotelu „Pod Białym Koniem”, pomnika Obrońców Śląska, a następnie figur w rynku.

1946 r. - rozbiórka kamienicy na rogu rynku i ulicy Cieszyńskiej oraz przylegających do niej od zachodu rozlewni piwa i lodowni miejskiej, a tym samym likwidacja początkowego odcinka pd. pierzei ulicy Cieszyńskiej.

1946 r. - ludność Skoczowa liczy 4484 osoby.

1947-48 r. - budowa nowego odcinka drogi Bielsko-Cieszyn na pn. od kościoła parafialnego, ulica Objazdowa, z pominięciem rynku, a następnie przedłużenie w kierunku pn. alei Mickiewicza.

1956 r. - budowa domu towarowego na rogu alei Mickiewicza i ulicy Cieszyńskiej.

1958 r. - otwarcie nowej (trzeciej) szkoły podstawowej na przedmieściu Zabawa, przy ulicy Bielskiej.

1966 r. - rozpoczęcie budowy osiedla domów jednorodzinnych „Kaplicówka”, położonych na wschodnim stoku Góry Wilamowickiej.

1970 r. - budowa dworca PKS na terenie dawnego folwarku zamkowego (skrzyżowanie drogi Katowice - Wisła i Bielsko-Cieszyn).

1971-73 r. - budowa osiedla w rejonie ulicy Targowej.

1975 r. - w wyniku nowego podziału administracyjnego kraju, Skoczów staje się ośrodkiem gminy obejmującej 10 wsi: Bładnice, Harbutowice, Kiczyce, Kowale, Międzyzwieć, Ochaby, Pierściec, Pogórze, Wilamowice, Wiślica; powierzchnia miasta wynosi 10,5 km², liczba mieszkańców osiąga 12 300 osób.

1 poł. lat 70-tych - budowa estakady wzdłuż ulicy Wiślańskiej (trasa Katowice - Wisła), budowa zakładów przemysłowych Fabryki Samochodów Małolitrażowych: odlewni i ciepłowni na przedmieściu Górny Bór i kuźni na przedmieściu Zabawa 333/

1973-76 r. - budowa osiedla mieszkaniowego przy ulicy Szewczyka (przedmieście Zabawa)

1976-78 r. - budowa 1-go etapu osiedla Górny Bór.

2 poł. lat 70-tych - rekonstrukcja czyszczarni na rynku i przywrócenie odnowionej w 1959r. figury Trytona, usytuowanie czyszczarni ahistoryczne (w geometrycznym środku powierzchni rynku) także ustawienie figury niezgodne z pierwotnym, ukończenie budowy domu towarowego przy ulicy Ustrońskiej.

1979 – 82 r. - dalsza rozbudowa osiedla Górny Bór

1982 r. - ludność Skoczowa osiąga liczbę 14 500 osób.

5.2.2. Ewolucja układu urbanistycznego na tle rozwoju historycznego miasta i gminy

W okresie wczesnego średniowiecza istniał gród, pierwotnie usytuowany nad brzegiem Bładnicy. Założona osada, będąca posiadłością rycerską, usytuowana na skrzyżowaniu dróg t.j. traktu o znaczeniu międzynarodowym jakim była tzw. droga solna prowadząca z Krakowa na Morawy, z drogą lokalną, pełniła prawdopodobnie funkcję miejscowego ośrodka wymiany towarowej.

Obszar osady przedlokacyjnej, ukształtowany został w okresie od XII w. do XIII w. i obejmował przypuszczalnie teren obecnie ograniczony od północy skrzyżowaniem ulic Stalmacha i Objazdowej, od południa korytem Bładnicy (pomiędzy ul. Mickiewicza i Ustrońską). Ośią układu kompozycyjnego był prawdopodobnie odcinek drogi przebiegający równolegle do koryta Wisły o kierunku północ-południe, który

pozostawał osią miasta o owalnicowym kształcie. Reliktem tej drogi jest obecnie kształt ulic Stalmacha, Bielskiej, Ustrońskiej, wschodniej części rynku. Ważne znaczenie dla ukształtowania osady przedlokacyjnej, a następnie miasta lokacyjnego, miał szlak solny wytyczony około XIII w., stanowiący przypuszczalnie adaptację starszego ciągu komunikacyjnego.

Miasto lokacyjne powstało na przełomie XIII/XIV w. w miejscu dawnej osady przedlokacyjnej, z częściowym wykorzystaniem jej układu, przede wszystkim osi kompozycyjnej jaką stanowiła droga lokalna północ-południe, na lewym brzegu Wisły. W tym okresie wytyczony został pierwszy układ urbanistyczny o szachownicowym układzie komunikacyjnym, z czworokątnym rynkiem w centrum. Miasto w ścisłym rozumieniu otoczono fortyfikacjami (prawdopodobnie ziemno – drewnianymi), wyznaczając ośrodek administracyjno – gospodarczy zespołu miejskiego. Wschodnią część stanowiły otwarte przedmieścia, pełniące funkcję zaplecza usługowo – gospodarczego. Trzeci człon zespołu miejskiego stanowiły tereny rolnicze, okoliczne stawy rybne oraz lasy (Dolny Bór i Górny Bór), należące do uposażenia miejskiego. W źródłach historycznych „Oppidum Zchotschow” z 1327r., zawarta jest po raz pierwszy, z nazwy użyta, pisana informacja o Skoczowie.

O charakterze miasta jako jednostki gospodarczej świadczy akt potwierdzający prawa i przywileje miejskie z 1470r. Akt ten stanowił potwierdzenie miejskiego charakteru Skoczowa, istniejącego od blisko dwustu lat miasta lokacyjnego.

W latach 1500-1550 miasto przechodzi okres szybkiego rozwoju gospodarczego. Przestrzennie teren miasta nie rozwinął się strukturalnie poza obszar wyznaczony granicami założenia lokacyjnego. Zabudową objęte zostały obszary bezpośrednio przyległe do miasta właściwego, które w późniejszym czasie, po likwidacji obwałowań, stworzyły wspólnie dzisiejsze centrum (od 1550 r. wykorzystywano je pod budowę domów mieszkalnych, w 1621r. stało tam 29 budynków). Budynki na obszarze miasta, na początku okresu nowożytnego były drewniane. Pierwszymi budowlami murowanymi był zamek z 1591r. wzniesiony na miejscu poprzedniego drewnianego i kościół parafialny z drewnianą wieżą oraz kościół szpitalny. W I poł. XVIIw. zaznacza się regres w rozwoju miasta, spowodowany walkami religijnymi, przemarszem wojsk oraz wydarzeniami politycznymi i trudnościami ekonomicznymi. Podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców miasta jest rolnictwo i hodowla, działalność gospodarcza i rzemieślnicza zostaje znacznie ograniczona.

W 1713r. pożar niszczy większość zabudowy miejskiej. Wśród prymitywnej, chaotycznej, drewnianej zabudowy stanowiącej rezultat długotrwałej stagnacji, wyróżnią się murowane: zamek, kościół parafialny (odbudowany w 1719 r.), kościół szpitalny i ratusz prawdopodobnie drewniany.

Po drugim pożarze w 1756r. zaczęto wznosić z reguły budynki murowane, następuje systematyczny wzrost liczby mieszkańców. Spowodowało to stopniową zabudowę przedmieść, w tym także prawobrzeżnych terenów miasta. W latach 70-tych XVIIIw. wytyczony został trakt cesarski, który zastąpił szlak solny, wykorzystując jego przebieg.

W tym też czasie zlikwidowane zostały ostatecznie obwałowania miejskie, które w wyniku rozwoju techniki wojennej przestały pełnić funkcje obronne. Teren ten wykorzystany został pod zabudowę i włączony w miejski układ komunikacyjny, powodując powiększenie miasta w kierunku północnym.

Granice miasta uregulowane zostały w 1806 r. i z niewielkimi zmianami zachowały się do dnia dzisiejszego. Miasto posiadało zwartą, murowaną zabudowę, obejmującą obszar miasta lokacyjnego oraz scalonych z nim niewielkich przedmieść, tworzących z centralnie położonym placem rynkowym układ szachownicowy. Z zamkiem otoczonym ogrodem od strony północnej sąsiadował folwark (dworzec autobusowy i parking). W tym czasie miasto zajmuje kilka procent terytorium administracyjnego. Przeważająca część ówczesnego Skoczowa wykorzystywana była rolniczo.

Podział użytkowy działek lokacyjnych zachował następujący schemat: budynek frontowy i podwórze- ogródek, oficyna murowana lub drewniana. Rozbudowane zostało wówczas przedmieście wschodnie (obecnie ulica Garbarska), gdzie lokowane były warsztaty rzemieślnicze (garbarskie, sukiennicze, młyny). W 1820r. w związku z zakazem grzebania zmarłych przy kościele parafialnym, wytyczono nowy cmentarz na skarpie wiślanej, przy drodze do Cieszyna. W pierwszej połowie XIX w. na szczycie Góry Wilamowickiej, wzniesiona została kaplica Jana Sarkandra, zaznaczając akcent w panoramie miasta. W 1836 powstaje plan katastralny, który wraz z zachowanymi widokami panoramicznymi i pierwszymi fotografiami, dokumentuje obraz zagospodarowania przestrzennego Skoczowa. Plan katastralny rejestruje zespoły pól uprawnych położonych po obu brzegach Wisły, redukcji uległa gospodarka stawowa, a szereg sztucznych zbiorników zostało wtórnie podzielonych na mniejsze działki i zabudowanych. Pojawiają się lokalne obiekty przemysłowe (młyny, warsztaty garbarskie, fabryki sukiennicze).

Rozwój terytorialny miasta w okresie od połowy XIXw. do 1918r. spowodował wyjście zabudowy poza granice miasta lokacyjnego, rozwój infrastruktury, wytyczenie nowych dzielnic mieszkaniowych oraz pierwszego od czasów średniowiecza, nowoczesnego założenia urbanistycznego, wypełnianego głównie zabudową mieszkaniową. Dominująca sfera działalności rzemieślniczej, przeszła w sferę produkcji przemysłowej. Dla rozwoju przestrzennego miasta istotne znaczenie miało uruchomienie w 1888r. linii kolejowej Bielsko-Cieszyn, przeprowadzonej przez rejon przedmieścia Górny Bór. Lokalizacja stacji kolejowej oraz przebieg linii kolejowej zdecydowało o kierunku rozwoju miasta. Wytyczona została wówczas nowa ulica (Al. Mickiewicza), łącząca stację kolejową ze śródmieściem.

W latach 60-tych XIXw. wzniesione zostało założenie zboru ewangelickiego, na obszarze dawnego dworu Fragsteinów. Bryła kościoła wraz z wieżą z racji rozmiaru jak i usytuowania stanowi dominantę w panoramie miasta. Powstaje kilka obiektów użyteczności publicznej (szkoła podstawowa, siedziba sądu wraz z więzieniem, urząd pocztowy), ponadto wpisujący się w nowoczesny układ urbanistyczny hotel „Pod Białym Koniem”, bóżnica, remiza strażacka, zabudowa mieszkaniowa wolnostojąca w ogrodach przy u. Mickiewicza lub w postaci kamienic, w zwartej zabudowie szeregowej. Postępuje przebudowa starych obiektów, dodano nowe elewacje i detale secesyjne. Projektantem wielu obiektów jest Juliusz Stritzki, właściciel firmy budowlanej i cegielni.

W latach 1918-1945 zabudową objęto ulice wytyczone w okresie poprzednim, w tym część zabudowy Al. Mickiewicza i jej przecznic. Nowa zabudowa koncentrowała się przede wszystkim przy drogach wyjazdowych (ul. Wiślańska, Stalmacha, Kiczycka). Zaczęto wytyczać również nowe ulice na polnych miedzach, na obszarze przedmieścia Górny Bór, i na prawym brzegu Wisły. Wówczas też powstały obiekty niezgodne z charakterem lokalnego budownictwa i rozwoju miasta, o zbyt dużych kubaturach, naruszających

kompozycję urbanistyczną tej części zabudowy (ul. Targowa, Towarowa, Kościelna 12). Istotne znaczenie dla krajobrazu naturalnego miasta miała również regulacja głównych cieków wodnych Wisły i Bładnicy, polegająca na częściowej zmianie ich koryta. Inwestycjami ponadlokalnymi, mającymi wpływ na krajobraz kulturowy miasta były linia kolejowa Skoczów-Chybie, szosa Katowice-Wisła, poprowadzona wzdłuż zachodniego brzegu Wisły, zmieniające historyczny układ komunikacyjny. Trwale zniszczona została panorama śródmieścia przez wyburzenie w 1938r. zamku skoczowskiego. W latach 40-tych XXw. wytyczono nowy odcinek drogi Bielsko-Cieszyn.

Działania wojenne w latach 1939-45 spowodowały duże straty substancji budowlanej miasta, m.in. wyburzono hotel i bóżnicę.

W okresie powojennym nastąpił okres uprzemysłowienia; powstały nowe zakłady przemysłowe: odlewnia, cieplownia, kuźnia. Powstały nowe osiedla mieszkaniowe wielorodzinne o dużych kubaturach, płaskich dachach. Powstająca zabudowa jednorodzinna składała się z typowych dla tego okresu, współczesnych, nieprzystających form. Nowe budynki w obrębie historycznego centrum, w miejscu wyburzonych obiektów zabytkowych, degradują wnętrza urbanistyczne, poprzez odsuwanie nowych domów w głąb działek. Przykładem naruszenia zarówno krajobrazu naturalnego jak i kulturowego jest lokalizacja osiedla domów jednorodzinnych „Kaplicówka”, usytuowanego na wschodnim zboczu Góry Wilamowskiej. Urbanizacja terenów podmiejskich oraz rozwój przemysłu spowodowały trwałe zmiany w panoramie miasta: obszar dawnego zespołu dworskiego Fragsteinów, teren dawnego folwarku zamkowego współcześnie zajęty przez dworzec autobusowy i plac targowy, otoczenie stawów na przedmieściu Górny Bór, fragment terenów łęgowych po obu brzegach Wisły.

5.3. Stan zachowania obiektów zabytkowych

W granicach miasta i gminy znajdują się:

- obiekty wpisane do rejestru zabytków – 38 obiektów i obszarów,
- obiekty ujęte w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków – 328 obiektów i obszarów,
- stanowiska archeologiczne - 17 stanowisk.

Ze względu na rodzaj funkcji wyróżnić można następujące kompleksy:

1) zespoły dworskie, pałacowe, folwarki:

- dwór przy ul. Spółdzielczej 20 w Wilamowicach – nr rej. A-343/78,
- dwór z zabudowaniami gospodarczymi przy ul. Iskrzyczyńskiej 12 w Wilamowicach - nr rej. A-365/78,
- dwór, ul. Stroma 15 w Ochabach Małych – nr rej. A-356/78,
- zespół dworsko – parkowy wraz z zabudowaniami folwarcznymi przy ul. Zamkowej Pogórze nr rej. A-345/78,
- zespół folwarczny stadniny koni w Ochabach Wielkich przy ul. Hodowlanej (stajnia I, stajnia II, budynek wagi, stodoły),

- dawny dwór komory cieszyńskiej ul. Dworska 10 Pierściec wraz z zabudowaniami gospodarczymi na folwarku dworskim ul. Dworska 14;

2) zespoły sakralne:

- Kościół ewangelicko-augsburski Św. Trójcy, ul. Zofii Kossak – Szatkowskiej nr 74, w Skoczowie nr rej. A-303/78 , wraz z plebanią i dawną szkołą ewangelicką przy ul. Zofii Kossak – Szatkowskiej,
- Kościół paraf. pw. Św. Piotra i Pawła, ul. Kościelna 10 w Skoczowie nr rej. A-305/78 wraz z plebanią oraz 4 figury kamienne przed elewacjami kościoła,
- Kościół szpitalny, obecnie paraf. pw. Znalezienia Krzyża Św., ul. Szpitalna 2 w Skoczowie, nr rej. A-304/78,
- Kościół paraf. pw. Św. Marcina, ul. Św. Marcina nr 18, Ochaby Małe – nr rej. A-319/78 wraz z plebanią,
- Kościół paraf. pw. Św. Mikołaja ul. Ks. A. Langer 2 Pierściec wraz z plebanią;

3) Kapliczki i krzyże przydrożne:

- Kapliczka wnękowa z Pietą, ul. Bielska k. domu nr 26 w Skoczowie,
- Krzyż przydrożny przy posesji ul. Cieszyńska 17 w Skoczowie,
- Kapliczka wnękowa z płaskorzeźbą Matki Boskiej Bolesnej, przy posesji ul. Fabryczna 8 w Skoczowie,
- Kaplica Św. Jana Sarkandra - Wzgórze Kaplicówka, al. Jana Pawła II w Skoczowie,
- Krzyż przydrożny przy posesji ul. Kiczycza 14, w Skoczowie,
- Figura Św. Jana Sarkandra obok ul. Mickiewicza 36 w Skoczowie,
- Krzyż przydrożny obok budynku Objazdowa 14 w Skoczowie,
- Kapliczka wnękowa z figurą św. Jana Nepomucena, ul. Polna/róg ul. Mickiewicza, w Skoczowie,
- Kapliczka Matki Boskiej i Św. Antoniego, przed budynkiem ul. Ustrońska 7a w Skoczowie,
- Kaplica cmentarna na cmentarzu ewangelicko-augsburskim w Bładnicach,
- Krzyż przydrożny obok pawilonu GS, ul. Towarowa 4 Harbutowice,
- Krzyż przydrożny ul. Ochabska koło nr 39 w Kiczycach,
- Krzyż przydrożny na skrzyżowaniu ulic Głównej i Dębowieckiej w Ochabach Małych,
- Kapliczka pw. Św. Anny, przy ul. Św. Anny 28, Ochaby Wielkie,
- Krzyż przydrożny, ul. Landecka/róg ul. Pierściec Uchylany,
- Kaplica, ul. Uchylany, k. domu nr 35 Pierściec,
- Kapliczka wnękowa przydrożna naprzeciw domu ul. Zamek 20 w Pogórze,
- Krzyż przydrożny ul. Powiatowa 37, Wiślica;

4) Obiekty przyrodniczo kulturowe :

- starodrzew parku w otoczeniu dworu w Pogórze,
- aleja drzew przy zespole folwarcznym stadniny koni w Ochabach Wielkich,
- zespół Przyrodniczo Krajobrazowy Kaplicówka,
- cmentarz rzymsko-katolicki parafialny, tzw. „nowy”, Skoczów ul. Wiślicka, zał. w 1923r.,
- cmentarz żydowski w Wilamowicach ul. Ptasia – nr rej. A-652/90, zał. w 1918 r.,
- cmentarz rzymsko-katolicki parafialny tzw. „stary”, Wilamowice ul. Cieszyńska, zał. w 1873 r.,
- cmentarz ewangelicki przy ul. Cieszyńskiej, tzw. „stary” w Wilamowicach zał. w 1888 r. i tzw. „nowy” w Międzywiciu zał. w 1911r.,
- cmentarz ewangelicki w Bładnicach, zał. w 1909 r.,
- cmentarz rzymsko-katolicki, parafialny przy kościele pw. Św. Marcina, ul. Św. Marcina w Ochabach Małych , zał. pocz. XX w.,
- Cmentarz parafialny ewangelicki, Pierściec ul. Komunalna, zał. w 1884r.,
- Cmentarz komunalny, Pierściec ul. Komunalna, zał. w 1956r.,
- Cmentarz rzymsko-katolicki „stary” , Pierściec, ul. Ks. A. Langer, zał. 1889r.;

5) Zabytki techniki oraz urządzenia inżynierskie :

- dworzec Kolejowy PKP z budynkiem dyżurnego ruchu, ul. Mickiewicza w Skoczowie,
- fontanna z Trytonem na Rynku w Skoczowie,
- dawny młyn wodny, ul. Miłosna 15 Ochaby Małe,
- młyn wraz z urządzeniami kanału młynówki, ul. Młyńska Ochaby Małe,
- budynek stacji PKP wraz z domem zawiadowcy, ul. Dworcowa w Pogórze,
- stacja PKP ul. Skoczowska 34 Pierściec,
- młyn wodny i tartak ul. Tomanka 9 Pierściec.

6) Pomniki i miejsca pamięci

Na obszarze województwa śląskiego znajdują się liczne miejsca, które są objęte ochroną na podstawie następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 21 stycznia 1988 r. o Radzie Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa (Dz.U. nr 2 poz. 2 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 1988 r. w sprawie organizacji, trybu działania i zasad finansowania Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa (Dz.U. nr 22 poz. 154),
- Ustawa z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz.U. nr 41 poz. 412),

- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 maja 1999 r. w sprawie określenia sposobu oznakowania granic Pomników Zagłady i ich stref ochronnych, a także wzorów znaków wskazujących na te granice (Dz.U. nr 47 poz. 473),
- Ustawa z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz.U. nr 39 poz. 311 z późn. zm.).

Na terenie Gminy Skoczów do miejsc ważnych dla społeczności lokalnej zaliczyć można ;

1. Pomnik ku czci 11 mieszkańców Pierścica, Kowali i Kiczyc, poległych z czasie II wojny światowej – Pierściec.
2. Pomnik upamiętniający Gustawa Morcinka, nauczyciela i pisarza Ziemi Śląskiej Skoczów ul. Mickiewicza – Skoczów ul. Mickiewicz i Targowa.
3. Pomnik ku czci poległych za polskość Śląska w czasie Powstań Śląskich i II wojny światowej – Skoczów ul. Mickiewicz i Targowa.
4. Pomnik ku czci partyzantów: Andrzeja Raszki i Stanisława Niemca, poległych 25 listopada 1944 roku w walce z hitlerowską policją – Skoczów las na Górnym Borze.
5. Pomnik upamiętniający miejsce, gdzie stała synagoga żydowska, rozebrana w czasie okupacji hitlerowskiej, a jednocześnie ku czci żydów polskich mieszkańców Skoczowa i pobliskich miejscowości, eksterminowanych w obozach zagłady – Skoczów, ul. Mickiewicza.
6. Zbiorowa mogiła wojenna żołnierzy polskich i radzieckich z okresu II wojny światowej – Skoczów, cmentarz rzymsko – katolicki ul. Stalmacha.
7. Zbiorowa mogiła wojenna żołnierzy Wojska Polskiego poległych w wojnie czesko – polskiej w 1919 roku – Wilamowice, cmentarz katolicki, ul Cieszyńska.
8. Zbiorowa mogiła wojenna żołnierzy Wojska Polskiego poległych w wojnie czesko – polskiej w 1919 roku – Wilamowice, cmentarz ewangelicki ul. Cieszyńska.
9. Tablica upamiętniająca pomordowanych w Katyniu oficerów i wszystkich Polaków, ofiar sowieckiego ludobójstwa – Skoczów, ul. Kościelna.
10. Mogiła rodzinna z nagrobkiem Edwarda Biszorskiego, cenionego artysty malarza i drzeworytnika (pochówek rodzinny) – Wilamowice, cmentarz ewangelicki, ul. Cieszyńska.
11. Tablica upamiętniająca Rudolfa Szostaka, do wybuchu II wojny światowej kierownika miejscowej szkoły powszechnej, zamordowanego przez hitlerowców 20 marca 1942 roku – Wiślica, ul. Bielska.
12. Tablica upamiętniająca Błogosławionego Jana Sarkandra. Tablica na budynku, w którym się urodził – Skoczów, Rynek.
13. Tablica upamiętniająca 3 księży dekanatu skoczowskiego zamordowanych przez hitlerowców w obozie Dachau: Karola Kałużę, Edwarda Rducha, Józefa Kulę – Skoczów Kościół pw. Św. Ap. Piotra i Pawła.
14. Tablica upamiętniająca Gustawa Morcinka, nauczyciela szkoły, pisarza Ziemi Cieszyńskiej. Tablica na budynku szkoły, w której pracował – Skoczów ul. Mickiewicza, budynek szkoły.

15. Tablica upamiętniająca Gustawa Morcinka na budynku, w którym mieszkał w latach 1926-1927 Skoczów ul. Cieszyńska 21.
16. Tablica upamiętniająca Gustawa Morcinka na budynku, w którym mieszkał w latach 1927-1929 – Skoczów, ul. Szpitalna 7.
17. Tablica upamiętniająca Gustawa Morcinka na budynku, w którym mieszkał w latach 1930-1934 – Skoczów, ul. Mickiewicza 39.
18. Tablica-pomnik poświęcona „Pamięci Żydów Śląska Cieszyńskiego zamordowanych w latach 1939-1945” – Wilamowice, cmentarz żydowski.
19. Macewa upamiętniająca członków rodziny Weintraubów, zamordowanych przez hitlerowców w okresie II wojny światowej, jak też wywiezionych w głąb ZSRR - Wilamowice, cmentarz żydowski.
20. Macewa kamienna upamiętniająca ofiary hitlerowskiego holokaustu, członków rodziny Kornblumów - Wilamowice, cmentarz żydowski.
21. Macewa (z inskrypcją polską) poświęcona ofiarom wojennego holokaustu Żydów skoczowskich - Wilamowice, cmentarz żydowski.
22. Mogiła z macewą rodzinną upamiętniająca zamordowanych w obozach zagłady III Rzeszy członków rodziny Nichtenhauserów - Wilamowice, cmentarz żydowski,
23. Tablica upamiętniająca zamordowanych w obozach III Rzeszy członków rodziny Lindnerów (na mogile rodzinnej) - Wilamowice, cmentarz żydowski.
24. Mogiła wojenna nieznanego żołnierza niemieckiego poległego w czasie II wojny światowej – Pierściec, cmentarz komunalny.
25. Tablica upamiętniająca Edwarda Biszorskiego, artystę malarza, na budynku w którym żył i tworzył w latach 1909-95 – Skoczów, ul. Mennicza 18.
26. Tablica upamiętniająca wizytę Ojca Świętego Jana Pawła II w dniu 22 maja 1995 roku w Skoczowie – Skoczów, Wzgórze Kaplicówka.
27. Pomnik upamiętniający wizytę Ojca Świętego Jana Pawła II e dniu 22 maja 1995 r w Skoczowie - Skoczów, Wzgórze Kaplicówka.

5.4. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony.

5.4.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

SKOCZÓW

1. Staromiejski układ urbanistyczny **nr rej. A-389/81**
2. Kamienica mieszcząca ul. Bielska nr 1, **nr rej. A-336/78,**
3. Kamienica mieszcząca ul. Bielska nr 3, **nr rej. A-333/78,**
4. Kamienica ul. Bielska nr 6, **nr rej. A-334/78,**
5. Kamienica ul. Bielska nr 12, **nr rej. A-335/78,**
6. Kamienica ul. Bielska nr 18, **nr rej. A-398/81,**
7. Dom ul. Fabryczna nr 5 – Muzeum im. Gustawa Morcinka, **nr rej. A-323/78,**
8. Kościół ewangelicko-augsburski Św. Trójcy, ul. Zofii Kossak – Szatkowskiej nr 74, **nr rej. A-303/78,**
9. Dom ul. Kościelna nr 6/róg ul. Poprzeczna, **nr rej. A-337/78,**
10. Kościół paraf. pw. Św.Św. Piotra i Pawła, ul. Kościelna 10, **nr rej. A-305/78,**
11. Ratusz Miejski, Rynek 1 – **nr rej. A-322/78,**

12. Kamienica Rynek 2 (Muzeum Św. Jana Sarkandra) **nr rej. A-338/78**
13. Kamienica Rynek 5/róg ul. Kościelna, **nr rej. A-344/78**
14. Kamienica Rynek 6, **nr rej. Nr 996/69**
15. Kamienica Rynek 7, **nr rej. A-325/78**
16. Kamienica Rynek 8, **nr rej. A-326/78**
17. Kamienica Rynek 9, **nr rej. A-342/78**
18. Kamienica Rynek 10/róg ul. Bielska, **nr rej. A-340/78**
19. Kamienica Rynek 12, **nr rej. A-332/78**
20. Kamienica Rynek 13, **nr rej. A-331/78**
21. Kamienica Rynek 14, **nr rej. A-327/78**
22. Kamienica Rynek 15, **nr rej. A-321/78**
23. Kamienica Rynek 16, **nr rej. A330/78**
24. Kamienica Rynek 17, **nr rej. A329/78**
25. Kamienica Rynek 18/róg ul. Ustrońska, **nr rej. A-339/78**
26. Kamienica Rynek 19, **nr rej. A-328/78**
27. Kamienica Rynek 22, **nr rej. A-341/78**
28. Plebania parafii pw. Znalezienia Krzyża Świętego ul. Szpitalna 2(dawny szpital przykościelny) **nr rej. A-324/78**
29. Kościół szpitalny, obecnie paraf. pw. Znalezienia Krzyża Św., ul. Szpitalna 2 **nr rej. A-304/78**

MIEDZYŚWIEĆ

30. Stanowisko archeologiczne1, AZP 108-45/1, grodzisko wczesnośredniowieczne - **nr rej. A-401/81**

OCHABY MAŁE

31. Dawny dwór, ul. Stroma 15 – **nr rej. A-356/78**
32. Dawna strażnica obronna, ul. Stroma 20 - **nr rej. A-357/78**
33. Kościół paraf. pw. Św. Marcina, ul. Św. Marcina nr 18 – **nr rej. A-319/78**

POGÓRZE

34. Dwór ul. Zamek 132 wraz z zabudowaniami gospodarczymi folwarku dworskiego, ul. Zamek 111 – **nr rej. A-345/78,**
35. Zajazd „Arenda”, ul. Bielska 89 - **nr rej. A-346/78**

WILAMOWICE

36. Dwór wraz z oborą i spichlerzem, ul. Iskrzyczyńska 12- **nr rej. A-365/78**
37. Dwór ul. Spółdzielcza 20 – **nr rej. A-343/78**
38. Cmentarz żydowski ul. Ptasia 2 – **nr rej. A-652/90**

5.4.2. Obiekty ujęte w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków.

SKOCZÓW

1. Kamienica ul. Bielska 2 - w układzie urbanistycznym
2. Kamienica ul. Bielska 4 - w układzie urbanistycznym
3. Kamienica ul. Bielska 5 - w układzie urbanistycznym
4. Kamienica ul. Bielska 7 - w układzie urbanistycznym
5. Kamienica ul. Bielska 9 - w układzie urbanistycznym
6. Kamienica ul. Bielska 10 - w układzie urbanistycznym
7. Oficyna ul. Bielska 10a - w układzie urbanistycznym
8. Kamienica ul. Bielska 11- w układzie urbanistycznym
9. Kamienica ul. Bielska 13 - w układzie urbanistycznym
10. Kamienica ul. Bielska 14 - w układzie urbanistycznym\
11. Kamienica ul. Bielska 15/róg ul. Kościelna - w układzie urbanistycznym
12. Kamienica ul. Bielska 16 - w układzie urbanistycznym
13. Dawna Szkoła Ludowa ul. Bielska 17 (Gimnazjum nr 2) - w układzie urbanistycznym
14. Kamienica ul. Bielska 20 - w układzie urbanistycznym
15. Dom ul. Bielska 25
16. Kapliczka ul. Bielska k. domu nr 26
17. Dom dróżnika, ul. Bielska 49
18. Kamienica ul. Cieszyńska 2 - w układzie urbanistycznym

19. Kamienica ul. Cieszyńska 4 - w układzie urbanistycznym
20. Kamienica ul. Cieszyńska 6 - w układzie urbanistycznym
21. Kamienica ul. Cieszyńska 8/róg Wałowa - w układzie urbanistycznym
22. Kamienica ul. Cieszyńska 9 - w układzie urbanistycznym
23. Remiza OSP, ul. Cieszyńska 10 — w układzie urbanistycznym
24. Kamienica ul. Cieszyńska 11 - w układzie urbanistycznym
25. Kamienica ul. Cieszyńska 13 - w układzie urbanistycznym
26. Kamienica ul. Cieszyńska 16 - w układzie urbanistycznym
27. Dom ul. Cieszyńska 17 - w układzie urbanistycznym
28. Krzyż przydrożny przy posesji ul. Cieszyńska 17 - w układzie urbanistycznym
29. Dom ul. Cieszyńska 18 - w układzie urbanistycznym
30. Dom ul. Cieszyńska 21 (dom Gustawa Morcinka),
31. Cmentarz parafialny kościoła pw. Św.Św. Piotra i Pawła, przy ul. Cieszyńskiej - rzymsko-katolicki, tzw. „stary”,
32. Dom ul. Ciężarowa 4
33. Dom ul. Ciężarowa 13
34. Dom ul. Ciężarowa 23
35. Dom ul. Ciężarowa 25
36. Dom ul. Ciężarowa 31
37. Dom ul. Czarny Chodnik 1 - w układzie urbanistycznym
38. Dom ul. Dębowa 5
39. Kamienica ul. Fabryczna 1 - w układzie urbanistycznym
40. Dom ul. Fabryczna 2 - w układzie urbanistycznym
41. Kamienica ul. Fabryczna 3 - w układzie urbanistycznym
42. Kapliczka Matki Boskiej Bolesnej, przy posesji ul. Fabryczna 8 - w układzie urbanistycznym
43. Dom ul. Górny Bór 11
44. Dom ul. Groszówka nr 3/róg al. Jana Pawła II
45. Kaplica Św. Jana Sarkandra - Wzgórze Kaplicówka, al. Jana Pawła II - w układzie urbanistycznym
46. Dom ul. Kiczycza 7
47. Krzyż przydrożny przy posesji ul. Kiczycza 14
48. Plebania kościoła ewangelickiego Św. Trójcy ul. Zofii Kossak – Szatkowskiej 74 - w układzie urbanistycznym
49. Dawna szkoła ewangelicka, ul. Zofii Kossak – Szatkowskiej 75 - w układzie urbanistycznym
50. Kamienica ul. Kościelna 2 - w układzie urbanistycznym
51. Dom ul. Kościelna 3 - w układzie urbanistycznym
52. Kamienica ul. Kościelna 4 - w układzie urbanistycznym
53. Dom ul. Kościelna 5 - w układzie urbanistycznym
54. Dom ul. Kościelna 7 - w układzie urbanistycznym
55. Kamienica ul. Kościelna 8 - w układzie urbanistycznym
56. Plebania kościoła paraf. pw. Św.Św. Piotra i Pawła, ul. Kościelna 10 — w układzie urbanistycznym
57. Kamienica ul. Kościelna 11 - w układzie urbanistycznym
58. Dom ul. Krzywa 12
59. Dom ul. Krzywa 20
60. Dom ul. Krzywa 30
61. Dom ul. Leśna 1
62. Dom ul. Leśna 2
63. Dom ul. Leśna 4
64. Dom ul. Leśna 5
65. Dom ul. Łęgowa 1
66. Dom ul. Łęgowa 2
67. Dom ul. Łęgowa 3
68. Dom ul. Łęgowa 4
69. Dom ul. Łęgowa 6
70. Dom Mały Rynek 1 - w układzie urbanistycznym
71. Dom ul. Mennicza 2 - w układzie urbanistycznym
72. Dom ul. Mennicza 10 - w układzie urbanistycznym
73. Dom ul. Mennicza 16 - w układzie urbanistycznym

74. „Teatr Elektryczny” ul. Mickiewicza 3 (dawne Kino Podhale) - w układzie urbanistycznym
75. Kamienica ul. Mickiewicza 7 - w układzie urbanistycznym
76. Dom ul. Mickiewicza 9 „Integrator” - w układzie urbanistycznym
77. Dom ul. Mickiewicza 10 – Filia szkoły podstawowej - w układzie urbanistycznym
78. Zespół Szkół (podstawowa i gimnazjum) ul. Mickiewicza 11 - w układzie urbanistycznym
79. Budynek Sali gimnastycznej przy zespole szkół (podstawowa, gimnazjum), ul. Mickiewicza 11 - w układzie urbanistycznym
80. Szkoła Specjalna, ul. Mickiewicza 12 - w układzie urbanistycznym
81. Kamienica ul. Mickiewicza 13 - w układzie urbanistycznym
82. Budynek Poczty, ul. Mickiewicza 14 - w układzie urbanistycznym
83. Dom ul. Mickiewicza 17 – Biblioteka publiczna - w układzie urbanistycznym
84. Dom ul. Mickiewicza 19 - w układzie urbanistycznym
85. Dom ul. Mickiewicza 21 - w układzie urbanistycznym
86. Dom ul. Mickiewicza 22 - w układzie urbanistycznym
87. Kamienica ul. Mickiewicza 23 - w układzie urbanistycznym
88. Dom ul. Mickiewicza 25 - w układzie urbanistycznym
89. Dom ul. Mickiewicza 26 - w układzie urbanistycznym
90. Dom ul. Mickiewicza 32 - w układzie urbanistycznym
91. Kamienica ul. Mickiewicza 33 - w układzie urbanistycznym
92. Kamienica ul. Mickiewicza 35 - w układzie urbanistycznym
93. Budynek „Caritas” ul. Mickiewicza 36 – Dom Opieki Dla Dzieci - w układzie urbanistycznym
94. Figura Św. Jana Sarkandra obok ul. Mickiewicza 36 - w układzie urbanistycznym
95. Kamienica ul. Mickiewicza 39 - w układzie urbanistycznym
96. Dom ul. Mickiewicza 40 - w układzie urbanistycznym
97. Kamienica ul. Mickiewicza 41- w układzie urbanistycznym
98. Dom, przychodnia lekarska ul. Mickiewicza 42 - w układzie urbanistycznym
99. Dom ul. Mickiewicza 43 - w układzie urbanistycznym
100. Kamienica ul. Mickiewicza 45 - w układzie urbanistycznym
101. Dom ul. Mickiewicza 47 - w układzie urbanistycznym
102. Dom ul. Mickiewicza 49 - w układzie urbanistycznym
103. Dworzec Kolejowy PKP ul. Mickiewicza 51 - w układzie urbanistycznym
104. Budynek dyżurnego ruchu przy dworcu kolejowym PKP ul. Mickiewicza 53 - w układzie urbanistycznym
105. Kamienica ul. Ks. Jana Ewangel. Mocko 1 - w układzie urbanistycznym
106. Budynek dawnego spichlerza ul. Ks. Jana Ewangel. Mocko 2 (ob. hurtownia „Wodnik”) - w układzie urbanistycznym
107. Kamienica ul. Ks. Jana Ewangel. Mocko 3 - w układzie urbanistycznym
108. Kamienica ul. Ks. Jana Ewangel. Mocko 4 - w układzie urbanistycznym
109. Kamienica ul. Ks. Jana Ewangel. Mocko 5 - w układzie urbanistycznym
110. Budynek ul. Ks. Jana Ewangel. Mocko 6 - w układzie urbanistycznym
111. Krzyż przydrożny obok budynku Objazdowa 14
112. Kamienica ul. Podkęcie 1 (Biblioteka Pedagogiczna)
113. Dom ul. Podkęcie 5
114. Dom ul. Podkęcie 7
115. Dom ul. Podkęcie 9
116. Dom ul. Podkęcie 16
117. Dom ul. Polna 1 - w układzie urbanistycznym
118. Kapliczka ul. Polna/róg ul. Mickiewicza - w układzie urbanistycznym
119. Budynek ul. Potok 2/róg ul. Stalmacha
120. Fontanna z Trytonem, Rynek - w układzie urbanistycznym
121. Kamienica Rynek 3 - w układzie urbanistycznym
122. Kamienica Rynek 11/róg ul. Fabryczna - w układzie urbanistycznym
123. Kamienica Rynek 20 - w układzie urbanistycznym
124. Kamienica Rynek 21 - w układzie urbanistycznym
125. Kamienica ul. Sarkandra 2 w układzie urbanistycznym
126. Kamienica ul. Sarkandra 3 w układzie urbanistycznym
127. Kamienica ul. Sarkandra 5 - w układzie urbanistycznym

128. Dom ul. Sarkandra 6 w układzie urbanistycznym
129. Dom ul. Schodowa 9 - w układzie urbanistycznym
130. Dom ul. Schodowa 15 - w układzie urbanistycznym
131. Dom ul. Schodowa 17 - w układzie urbanistycznym
132. Kamienica ul. Schodowa 19 - w układzie urbanistycznym
133. Kamienica ul. Stalmacha 2/róg ul. Bielska - w układzie urbanistycznym
134. Dom ul. Stalmacha 6 - w układzie urbanistycznym
135. Dom ul. Stalmacha 14
136. Dom ul. Stalmacha 15
137. Dom ul. Stalmacha 22
138. Dom ul. Stalmacha 25
139. Dom ul. Stalmacha 34
140. Dom ul. Szkolna 4/róg Mennicza - w układzie urbanistycznym
141. Kamienica ul. Szkolna 7 - w układzie urbanistycznym
142. Dom ul. Szkolna 10 - w układzie urbanistycznym
143. Kamienica ul. Szkolna 12 - w układzie urbanistycznym
144. Dom ul. Szpitalna 1 - w układzie urbanistycznym
145. Dom ul. Szpitalna 6 - w układzie urbanistycznym
146. Dom ul. Szpitalna 7 - w układzie urbanistycznym
147. Dom ul. Targowa 1 - w układzie urbanistycznym
148. Kamienica ul. Targowa 11/róg Ks. Jana Ewangelisty Mocko - w układzie urbanistycznym
149. Kamienica ul. Ustrońska 1 - w układzie urbanistycznym
150. Dom ul. Ustrońska 2 - w układzie urbanistycznym
151. Kamienica ul. Ustrońska 2a - w układzie urbanistycznym
152. Kamienica ul. Ustrońska 3 - w układzie urbanistycznym
153. Dom ul. Ustrońska 4 w układzie urbanistycznym
154. Oficyna boczna domu 4, ul. Ustrońska nr 4a - w układzie urbanistycznym
155. Kamienica ul. Ustrońska 5 - w układzie urbanistycznym
156. Dom ul. Ustrońska 6 - w układzie urbanistycznym
157. Dom ul. Ustrońska 7 - w układzie urbanistycznym
158. Kaplica Matki Boskiej i Św. Antoniego, przed budynkiem ul. Ustrońska 7a - w układzie urbanistycznym
159. Sklep obok kaplicy - przed budynkiem ul. Ustrońska nr 7a - w układzie urbanistycznym
160. Dom ul. Ustrońska 9 - w układzie urbanistycznym
161. Dom ul. Ustrońska 14 - w układzie urbanistycznym
162. Dom ul. Ustrońska 16 - w układzie urbanistycznym
163. Dom ul. Ustrońska 17 - w układzie urbanistycznym
164. Dom ul. Ustrońska 19 - w układzie urbanistycznym
165. Dom ul. Ustrońska 32 - w układzie urbanistycznym
166. Dom ul. Wałowa 5 w układzie urbanistycznym
167. Dom ul. Wałowa 10 w układzie urbanistycznym
168. Kamienica ul. Wałowa 13 - w układzie urbanistycznym
169. Dom ul. Wiślańska 19 -
170. Dom ul. Wiślańska 30
171. Dom ul. Wiślańska 31
172. Dom ul. Wiślańska 34
173. Dom ul. Wiślańska 42
174. Dom ul. Wiślańska 64
175. Dom ul. Wiślańska 68
176. Dom ul. Wiślańska 70
177. Dom ul. Wiślicka 5
178. Cmentarz parafialny tzw. „nowy” rzymsko-katolicki parafii pw. Św.Św. Piotra i Pawła, ul. Wiślicka
179. Dom ul. Wzgórze 1
180. Dom ul. Wzgórze 4
181. Kamienica ul. Zamkowa 2 - w układzie urbanistycznym
182. Dom ul. Zamkowa 2a - w układzie urbanistycznym

183. Dom ul. Zamkowa 4 - w układzie urbanistycznym

BŁADNICE

1. Dom 12
2. Dom 38
3. Dom - nie zidentyfikowany
4. Kaplica cmentarna na cmentarzu ewangelicko-augsburskim
5. Cmentarz ewangelicki

HARBUTOWICE

1. Krzyż przydrożny obok pawilonu GS, ul. Towarowa 4
2. Dom (dawny zajazd), ul. Stara Droga 2
3. Dom (dawna gospoda), ul. Stara Droga 25
4. Dom ul. Piaskowa 5
5. Dom ul. Harbutowicka 2
6. Dom ul. Harbutowicka 4
7. Dom ul. Harbutowicka 58
8. Dom ul. Zachodnia 7
9. Dom ul. Artystów 1
10. Dom ul. Chabrowa 23
11. Dom ul. Stara Droga 18
12. Dom ul. Stara Droga 16
13. Dom ul. Modrzewiowa 1

KICZYCE

1. Dom ul. Centralna 27
2. Budynek mieszkalno – inwentarski, ul. Centralna 27
3. Dom ul. Graniczna 11
4. Dom ul. Graniczna 17
5. Dom ul. Graniczna 49
6. Dom ul. Grodzka 14
7. Krzyż przydrożny ul. Ochabska, koło 39,
8. Dawna gospoda, ul. Ochabska 61
9. Dom ul. Wesoła 1

KOWALE

1. Dom ul. Rajdowa 2

MIEDZYŚWIEĆ

1. Dom (dawna karczma), ul. Cieszyńska 146, 148
2. Dom dróżnika ul. Bładnicka 31
3. Dom ul. Beskidzka 53
4. Dom z częścią inwentarską ul. Cieszyńska 99
5. Zespół Szkół Rolniczych ul. Malinowa 10
6. Dom ul. Cieszyńska 151
7. Dom ul. Cieszyńska 161
8. Dom Nauczyciela przy Zespole Szkół Rolniczych, ul. Malinowa 7
9. Cmentarz ewangelicki „nowy”, ul. Cieszyńska

OCHABY MAŁE

1. Dom ul. Dębowiecka 1
2. Dom ul. Dębowiecka 3
3. Dom ul. Dębowiecka 54
4. Spichlerz ul. Dębowiecka 54
5. Dom ul. Główna 123
6. Dom ul. Główna 129
7. Dom ul. Kolonijna 13

8. Stodoła na posesji ul. Kolonijna 13
9. Dom ul. Kolonijna 25
10. Obora (w obrębie Zakł. Dośw. PAN), ul. Ludwika Krzempka 8
11. Składzik (w obrębie Zakł. Dośw. PAN), ul. Ludwika Krzempka 8
12. Dawny młyn wodny, ul. Miłosna 15
13. Dom ul. Młyńska 44
14. Dom przy młynie ul. Młyńska 67
15. Młyn ul. Młyńska 67
16. Urządzenia kanału młynówki, ul. Młyńska
17. Dom ul. Stroma 29
18. Dom ul. Stroma 47
19. Plebania kościoła paraf. pw. Św. Marcina, ul. Św. Marcina 18
20. Cmentarz paraf. przy kośc. pw. Św. Marcina, ul. Św. Marcina
21. Dom ul. Urocza 20
22. Krzyż przydrożny na skrzyżowaniu ulic Głównej i Dębowieckiej

OCHABY WIELKIE

1. Dom ul. Baranowicka 6
2. Dom ul. Baranowicka 8
3. Dom ul. Baranowicka 8a
4. Dom ul. Baranowicka 60
5. Gospodarstwo ul. Baranowicka 65
6. Dawna karczma ul. Główna nr 201
7. Dom z częścią gospodarczą ul. Gołębia 17
8. Dom rządcy (stadnina koni) ul. Hodowlana 16
9. Stajnia I (stadnina koni) ul. Hodowlana 16
10. Stajnia II (stadnina koni) ul. Hodowlana 16
11. Budynek wagi (stadnina koni) ul. Hodowlana 16
12. Stodoły (stadnina koni) ul. Hodowlana 16
13. Dom ul. Nad Młynką 50
14. Dom ul. Podbór 62
15. Stodoła ul. Podbór 62
16. Kapliczka pw. Św. Anny, przy ul. Św. Anny 28
17. Dom mieszkalno - gospodarczy ul. Św. Marcina 129
18. Dom ul. Zawodzie 16

PIERŚCIEC

1. Leśniczówka ul. Brzozowa 15
2. Dawny dwór komory cieszyńskiej ul. Dworska 10
3. Zabudowania gospodarcze na folwarku dworskim ul. Dworska 14
4. Dom ul. Gromadzka 7
5. Cmentarz ewangelicki ul. Komunalna
6. Cmentarz komunalny ul. Komunalna
7. Kościół paraf. pw. Św. Mikołaja ul. Ks. A. Langer 2
8. Plebania kościoła paraf. pw. Św. Mikołaja ul. Ks. A. Langer 2
9. Dom ul. Landecka 2
10. Dom mieszkalno - gospodarczy ul. Landecka 11
11. Dom ul. Landecka 37
12. Krzyż przydrożny, ul. Landecka/róg ul. Uchylany
13. Dom (d. karczma) ul. Landecka 102
14. Dom ul. Łączna 12
15. Dom ul. Siewna 5
16. Dom ul. Sołeczka 1
17. Dom ul. Skoczowska 5
18. Dom ul. Skoczowska 33
19. Stacja PKP ul. Skoczowska 34
20. Dom ul. Skoczowska 44

21. Gospoda ul. Skoczowska 48
22. Dom ul. Skoczowska 70
23. Dawny ośrodek zdrowia ul. Skoczowska 79
24. Szkoła ul. Tomanka 8
25. Młyn wodny i tartak ul. Tomanka 9
26. Dawna szkoła ul. Tomanka 13
27. Cmentarz katolicki „stary” ul. Ks. A. Langerera
28. Kaplica, ul. Uchylany, k. domu 35

POGÓRZE

1. Kapliczka przydrożna naprzeciw domu ul. Zamek 20
2. Budynek stacji PKP, ul. Dworcowa 23
3. Dom zawiadowcy przy stacji PKP, ul. Dworcowa 21
4. Dom ul. Kępki 21
5. Dom ul. Kępki 26
6. Dom ul. Zamek 75
7. Dom ul. Zamek 91
8. Dom – czworak ul. Zamek 111
9. Dom ul. Bielska 81
10. Dom ul. Zamek 140
11. Dom ul. Zamek 35
12. Budynek szkoły ul. Zamek 8
13. Dom ul. Zamek 6
14. Spichlerz ul. Bielska 152

WILAMOWICE

1. Dom ul. Rekreacyjna 1
2. Stodoła ul. Rekreacyjna 1
3. Obora ul. Rekreacyjna 1
4. Remiza strażacka ul. Rekreacyjna
5. Dom mieszkalno-inwentarski ul. Spółdzielcza 15
6. Stodoła I ul. Spółdzielcza 15
7. Stodoła II ul. Spółdzielcza 15

WIŚLICA

1. Dom ul. Powiatowa 91
2. Zagroda (dom, stodoła), ul. Wolności 7
3. Zagroda (dom, obora, stodoła), ul. Willowa 12
4. Dom ul. Zakole 2
5. Dom ul. Wolności 10
6. Dom ul. Powiatowa 194
7. Zagroda (dom, stodoła), ul. Stadionowa 5
8. Dom ul. Powiatowa 7
9. Dom ul. Stadionowa 9
10. Krzyż przydrożny ul. Powiatowa 37
11. Dom ul. Powiatowa 111
12. Dom mieszkalno-gospodarczy, ul. Zagrodowa 1
13. Dom ul. Powiatowa 27
14. Dom ul. Powiatowa 115
15. Dawna szkoła, dom ul. Powiatowa 150
16. Dom ul. Powiatowa 60
17. Dom ul. Powiatowa 79
18. Dawny zajazd ul. Powiatowa 146

5.4.3. Stanowiska archeologiczne ujęte w gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków.

kolejny nr stanowiska w gminie	miejsowość	nr stanowiska w miejscowości	nr obszaru AZP / nr stanowiska na obszarze	chronologia	okres
1	Harbutowice	st. 1	AZP 108-45/10	osada	ok. nowożytny
2	Kiczyce	st. 1	AZP 107-45/5	śląd osadnictwa	ep. kamienia
3	Kowale	st. 1	AZP 107-46/15	gródek rycerski	średniowiecze
4	Kowale	st. 2	AZP 107-46/16	śląd osadnictwa, osada	ep. kamienia, OWR, średniowiecze
5	Kowale	st. 3	AZP 107-46/2	osada	pradzieje/średniowiecze
6	Kowale	st. 4	AZP 107-46/20	osada	pradzieje/średniowiecze
7	Międzyświeć	st. 1	AZP- 108-45/1	grodzisko wczesnośrednio-wieczne – nr rej. A-401/81	
8	Międzyświeć	st. 2	AZP 108-45/11	śląd osadnictwa	ok. nowożytny
9	Ochaby Małe	st. 1	AZP 107-45/1	śląd osadnictwa	epoka kamienia
10	Ochaby Małe	st. 2	AZP 107-45/6	śląd osadnictwa	ok. nowożytny
11	Ochaby Wielkie	st. 1	AZP 107-45/4	śląd osadnictwa	ok. nowożytny
12	Pierściec	st. 1	AZP 107-46/10	śląd osadnictwa	średniowiecze
13	Pogórze	st. 1	AZP 108-46/10	śląd osadnictwa	średniowiecze
14	Pogórze	st. 2	AZP-108-46/11	śląd osadnictwa	średniowiecze
15	Pogórze	st. 3	AZP 108-46/29	śląd osadnictwa, osada	średniowiecze, ok. nowożytny
16	Skoczów	st. 1	AZP-45/9	osada przedkolacyjna nr rej. A-401/81	
17	Wiślica	st. 1	AZP-45/2	śląd osadnictwa	średniowiecze

5.4.4. Zabytki ruchome.**1. Wyposażenie Kościoła Parafialnego pw. śś. Piotra i Pawła, wpisanego do rejestru zabytków pod nr A-305/78 :**

- 1) ołtarz główny z pocz. XIX w. z rzeźbami śś. Piotra i Pawła Okiem Opatrzności w glorii, z obrazem Spotkania śś. Piotra i Pawła XVIII w., na wolnostojącej mensie tabernakulum z XIX w,
- 2) dwa ołtarze boczne późnobarokowe (przy tarczy) z XVIII w. o mensach sarkofagowych, z rzeźbami aniołów i figurami śś., z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem (1737 r.) oraz obrazem św. Jana Kantego,
- 3) cztery ołtarze o charakterze barokowym z pocz. XIX w. z barokowymi obrazami śś. Jana Nepomucena, Wincentego, Barbary oraz Floriana z widokiem Skoczowa – 2 poł. XVIII w.,
- 4) dwie rzeźby: Chrystus u słupa i Chrystus upadający pod krzyżem z 1 poł. XIX w. oraz krucyfiks barokowy z k.w. XVIII,
- 5) ambona rokokowa 3 ćw. XVIII,
- 6) trzy kropielnice kamienne (1 i 2 z 2 poł. XVIII w., 3-barokowa),
- 7) pięć obrazów z wieku XVII i XVIII,
- 8) wystrój architektoniczno-rzeźbiarski wnętrza, późny barok,
- 9) figury kamienne przed elewacjami kościoła, rokokowe z 2 poł. XVIII w.

2. Wyposażenie Kościoła pw. Znalezienia Krzyża Świętego, wpisanego do rejestru zabytków pod nr A-304/78 :

- 1) ambona barokowa ok. 1775 r.,
- 2) krucyfiks ludowy 1 poł. XVIII w.,
- 3) kropielnica kamienna o cechach barokowych,
- 4) świecznik kryształowy XVIII/XIX w.

3. Ratusz wpisany do rej. Zabytków nr A-332/78:

- 1) obraz św. Jana Sarkandra na elewacji frontowej z XVIII w. (oryginał w Muzeum)
- 2) skrzynia z 1826 r. z późniejszym kluczem (1959 r.),
- 3) zegar kominkowy ok. 1835 r. (biedermeier), warsztat Karol Balzarek Muglitz (Austria)
- 4) Kamienna rzeźba Jonasza z 1774 r., autorstwa Wacława Donaya, zlokalizowana na rynku w Skoczowie (w obrębie układu urbanistycznego nr rej. A-389/81).

4. Wyposażenie Kościoła pw. św. Marcina w Ochabach Wielkich, wpisanego do rejestru zabytków pod nr A-319/78:

- 1) ołtarz główny późnobarokowy XVIII w. z obrazem św. Marcina i rzeźbami śś. Piotra i Pawła,
- 2) ambona z XVIII/XIX w.,
- 3) obrazy sygnowane „F.J.Kasch” –

Chrystus ukazujący się niewieście z 1870r.,
Stygmatyzacja św. Franciszka 1875 r.,
Złożenie go do grobu z 1892 r.,
Stacje Drogi Krzyżowej XIX w.

- 4) moździerz wiwatowy XVIII lub XIX w.,
- 5) krypta kamienna (zap. XVIII w. ?)

5.Kościół św. Mikołaja bpa w Pierścicu.

- 1) rzeźba św. Mikołaja z XV w., uszkodzona w pocz. XVII w.

6.Kaplica Św. Jana Sarkandra - Wzgórze Kaplicówka, al. Jana Pawła II - w układzie urbanistycznym

- 1) obraz św. J. Sarkandra w typie baroku, pocz. XIX w.
- 2) figura św. Jana Sarkandra z 3 ćw. XVIII w., późny barok,

5.5. Zasady ochrony krajobrazu kulturowego w dokumentach prawa miejscowego gminy.

Istotne z punktu zarządzania przestrzenią dla uwzględnienia wartości zabytkowych środowiska kulturowego, jest jednoznaczne wprowadzenie formy ochrony w postaci ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Gmina Skoczów posiada pokrycie planami miejscowymi na całości terenu, w których znajdują się stosowne zapisy, zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, określające zasady zagospodarowania między innymi w ustalonych strefach konserwatorskich .

1) Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej „A”

Strefy ścisłej (pełnej) ochrony konserwatorskiej, wynikające z zapisu w decyzji o wpisie do rejestru zabytków, obejmują zarówno pojedyncze obiekty, jak i układy przestrzenne. Podlegają pełnej rewaloryzacji oraz zachowaniu historycznego kształtu, stylowej architektury, zachowania istniejących działek historycznych oraz historycznego przebiegu układu komunikacyjnego. Wyznaczone w planach miejscowych strefy obejmują

- a) Skoczów - obszar wyznaczony historycznym układem urbanistycznym miasta, wpisanym do rejestru pod nr A-389/81. Obejmuje śródmieście - rejon miasta lokacyjnego o szachownicowym układzie komunikacyjnym (dzielnica zachodnia przy ul. Mickiewicza), stanowiącym zabytek średniowiecznej urbanistyki, fragment ul. Cieszyńskiej i ul. Wałowej stanowiące relikty średniowiecznego traktu solnego, później nowożytnego traktu cesarskiego, interesujący pod względem wartości historycznych rynek i teren dawnego (nieistniejącego) zamku książęcego, zespół zboru ewangelickiego z 1863–1865 r. oraz kościół p.w. Znalezienia Krzyża Świętego (dawniej przyszpitalny) XV–XIX w., kościół p.w. św. Piotra i Pawła – 1856 r., a także zabudowę wzdłuż ulic Bielskiej, Kościelnej, Cieszyńskiej, Wałowej, objęty strefami ochrony konserwatorskiej.

W strefie obejmującej historyczny układ urbanistyczny Skoczowa wymagane jest:

- zachowanie układu przestrzennego i komunikacyjnego, rozplanowania ulic i placów, ich przekrojów i szerokości, nawierzchni, historycznych linii zabudowy, zachowanie historycznych podziałów działek lub nawiązanie do dawnych podziałów,
 - utrzymanie historycznych dominant poszczególnych zespołów, wykluczając wprowadzenie nowych,
 - zachowanie zasadniczych proporcji wysokościowych kształtujących sylwetę całego zespołu oraz jego fragmentów,
 - zachowanie i rewitalizacja istniejącej zieleni średniowiecznej przede wszystkim zabytkowej, ochrona i pielęgnacja drzewostanu,
 - możliwość przebudowy oraz modernizacji istniejącej zabudowy zabytkowej wyłącznie na zasadach wynikających z uwarunkowań konserwatorskich określanych każdorazowo dla danego zadania inwestycyjnego
- b) Międzywiecie - obszar grodziska wczesnośredniowiecznego, nr rej. A-401/81, objęty dodatkowo strefami „OW” – obserwacji archeologicznych, „W” – ochrony relikwii archeologicznych i „K”, ochrony krajobrazu, dla którego obowiązują zasady
- cały rejon zabytku bezwarunkowo wyklucza się z wszelkiej działalności inwestycyjnej,
 - wskazane docelowe odlesienie całego obszaru chronionego, a więc wycięcie istniejących drzew,
- c) Ochaby Małe – obszar wyznaczony wokół dawnego dworu, ul. Stroma 15 – nr rej. A-356/78 – miejscowy plan ustala ochronę obiektów zabytkowych,
- d) Ochaby Małe - obszar wyznaczony wokół dawnej strażnicy obronnej, ul. Stroma 20 - nr rej. A-357/78 - miejscowy plan ustala ochronę obiektów zabytkowych,
- e) Ochaby Małe - Kościół paraf. pw. Św. Marcina, przy ul. Św. Marcina – nr rej. A-319/78, strefa obejmuje obszar kościoła wraz z plebanią i cmentarzem figurujących w ewidencji zabytków, miejscowy plan ustala ochronę obiektów zabytkowych,
- f) Pogórze - obszar wyznaczony wokół dworu wraz z zabudowaniami folwarcznymi, nr wpisu do rejestru A-345/78,
- możliwość przebudowy oraz modernizacji istniejącej zabudowy zabytkowej wyłącznie na zasadach wynikających z uwarunkowań konserwatorskich określanych każdorazowo dla danego zadania inwestycyjnego,
 - ochronę pozostałości dawnego założenia parkowego, historycznej zieleni, założeń krajobrazowych i kompozycji parkowych, w tym drzewostanów o charakterze parkowym,

- g) Pogórze - strefa obejmująca budynek dawnego zajazdu „Arenda” wraz z otoczeniem, nr wpisu do rejestru: A-346/78 - granice strefy rozciągają się na całość obiektu w granicach parceli budowlanej
- h) Wilamowice – strefa wyznaczona w granicach parceli budowlanej, obejmuje dawny dwór wraz z oborą i spichlerzem, przy ul. Iskrzyczyńskiej - nr rej. A-365/78,
- i) Wilamowice – strefa obejmuje dawny dwór przy ul. Spółdzielczej, objęty rejestrem nr A-343/78, w granicach parceli budowlanej,
- j) Wilamowice – obszar cmentarza żydowskiego wraz z zabytkowymi nagrobkami i zielenią, przy ul. Ptasiej, objęty rejestrem nr A-652/90
- 2) Strefa pośredniej ochrony konserwatorskiej „B” – strefa ochrony zabytkowych elementów, przeważnie obejmuje obszar wstępowania zabytków objętych gminną ewidencją zabytków lub tylko poszczególne obiekty z ewidencji. Istniejące strefy ujęte w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, powinny podlegać stopniowej weryfikacji pod kątem zachowania rzeczywistych wartości zabytkowych.
- Strefy ustalone zostały w:
- miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla obr. 5 Skoczów – obejmuje obiekty ujęte w ewidencji zabytków,
 - miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla obr 1 i 4 Skoczów – obejmuje pozostałą poza strefą ścisłą A część miasta,
 - miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla obr. 2 i 3 Skoczów – obiekty w ewidencji zabytków
 - miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego sołectwa Pogórze :
 - obejmuje tereny stawów i historycznych cieków wodnych z nimi związanych oraz zieleni naturalną oraz komponowaną,
 - obejmuje historyczną sieć dróg z zachowanym zabytkowym drzewostanem.
 - miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego sołectwa Ochaby – obejmuje obszar zabytkowego układu urbanistycznego w szczególności układu budynków, dróg i placów, kompozycji zieleni, starodrzewu w postaci alei na terenie stadniny koni w Ochabach Wielkich.
- 3) strefa ochrony ekspozycji „E”- obejmuje obszar przedpoła kaplicy na wzgórzu Kaplicówka w Skoczowie oraz osi widokowej na kościół ewangelicki, wprowadzone w miejscowym planie

zagospodarowania przestrzennego dla Obr 5 w Skoczowie, w celu stworzenia warunków dla harmonijnej zabudowy lub do ochrony terenu przed zabudową. Ustalenia planu zawierają

- ochronę widoków, przedpola widokowego oraz ekspozycji i panoram historycznych obiektu zabytkowego wraz z charakterystycznymi dominantami w krajobrazie
- warunki dopuszczenia pod zabudowę niezabudowanych działek z ograniczeniami wysokościowymi do wysokości istniejącej zabudowy
- zakaz zabudowy na bezpośrednim przedpolu zabytku (kaplica św. Sarkandra na Kaplicówce)
- zakaz wprowadzania dominant w tym masztów przekaźnikowych, jak również wielkogabarytowych nośników reklamowych;

4) Strefa ochrony krajobrazu „K” – obejmuje obszary tworzące naturalne zespoły krajobrazowe o wysokich walorach wynikających z ukształtowania terenu. Obszary objęte podlegają komponowanemu zainwestowaniu, uwzględniające wartości kulturowe i krajobrazowe, szczególnie obszarów zieleni naturalnej. Wskazane zachowanie i podkreślanie walorów naturalnych zieleni, cieków wodnych, historycznego przebiegu dróg, utrzymanie osi widokowych, zakaz tworzenia nowych dominant, ograniczenie działalności inwestycyjno-budowlanej, a lokalizacja nowych inwestycji winna polegać na wkomponowaniu ich w otaczający krajobraz oraz w historyczne uwarunkowania.

Ustalane w planach miejscowych :

- miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla obr 1 i 4 Skoczów – obejmuje:
 - wzgórze w części północno – zachodniej ,
 - koryto Wisły o ponadregionalnej funkcji przyrodniczej,
 - las Górny Bór o wybitnej roli w zachowaniu środowiska naturalnego,
 - dolinę Bładnicy,
- miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla obr. 2 i 3 Skoczów – obejmuje:
 - koryto Wisły o ponadregionalnej funkcji przyrodniczej,
 - las Dolny Bór o wybitnej roli w zachowaniu środowiska naturalnego,
 - dolinę Bajerki tworzącą naturalny zespół krajobrazowy.

5) Strefa ochrony stanowisk archeologicznych objęta strefą „OW” – obserwacji archeologicznych. Stanowiska archeologiczne stanowią dobra kultury prawnie chronione i w związku z tym objęte są zakazem prowadzenia w ich granicach działań doprowadzających do ich zniszczenia. Stanowiska archeologiczne zostały ustanowione jako :

- obszar śródmieścia Skoczowa w granicach układu urbanistycznego, objęty decyzją o wpisie do rejestru zabytków pod nr A-389/81,
- obszar obejmujący gród wczesnośredniowieczny w Międzywiciu, objęty decyzją o wpisie do rejestru zabytków pod nr A-401/81,

- 2 stanowiska obszarowe wyznaczone w Kowalach,
- 13 stanowisk punktowych, dla których przyjmuje się strefę ochrony konserwatorskiej w obszarze 40 m od centrum stanowiska oznaczonego na rysunku planu miejscowego.

6. Założenia programowe.

6.1. Główne cele polityki gminnej związanej z ochroną zabytków.

- 1) Włączenie problematyki ochrony zabytków do bieżących zadań, wynikających z zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie.
- 2) Uwzględnianie uwarunkowań prawnych opieki nad zabytkami we wszelkich działaniach na zabytku.
- 3) Rozpoznawanie mechanizmów zmierzających do zahamowania procesów degradacji zabytków i doprowadzania do poprawy stanu ich zachowania.
- 4) Podejmowanie działań w zakresie eksponowania zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
- 5) Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.
- 6) Tworzenie warunków współpracy z właścicielami zabytków dla zapewniania ich opieki.
- 7) Prowadzenie działań informacyjnych, popularyzacyjnych i edukacyjnych związanych z promocją zabytków i walorów miejskiej przestrzeni kulturowej Skoczowa.
- 8) Aktualizacja i stopniowe uzupełnianie istniejącej bazy danych – kart ewidencji zabytków :
 - a) przeprowadzenie przeglądu w terenie, okresowa weryfikacja posiadanych wykazów,
 - b) kwalifikacja obiektów pod kątem stanu zachowania,
 - c) wykonanie dokumentacji fotograficznej oraz zebranie innych dokumentów, uzasadniających wykreślenie obiektu z ewidencji,
 - d) założenie nowych kart ewidencyjnych w przypadku rozszerzenia ewidencji o nowe obiekty,
 - e) stałe uzupełnienie istniejących kart ewidencyjnych o uzyskane dane merytoryczne i w miarę potrzeb o dodatkową dokumentację fotograficzną – rozszerzanie informacji o obiektach zabytkowych, określenie stanów własnościowych, ustalenie szczegółowej lokalizacji obiektów na działkach gruntu, aktualizacja adresowa,
 - f) weryfikacja stref ochrony konserwatorskiej w dokumentach planistycznych (w opracowanych w przyszłości planach miejscowych i studium), wypracowanie wspólnego stanowiska z Konserwatorem Zabytków w celu ustalenia rzeczywistego obszaru podlegającego ochronie zgodnie z obowiązującymi przepisami i rzeczywistymi walorami zabytkowymi,
 - g) weryfikacja ścisłej strefy konserwatorskiej, obejmującej historyczny układ urbanistyczny miasta, zgodnie z zapisem w decyzji o wpisie do rejestru zabytków,
 - h) wypracować i wprowadzić w przyszłych planach miejscowych zapisy regulujące problematykę lokalizacji reklam – strefy lokalizacji, parametry, zakazy.

6.2. Priorytety zadaniowe w zakresie ochrony zabytków.

- 1) Remont budynku „Arenda” w Pogórze - obiektu wpisanego do rejestru zabytków.
- 2) Remont budynku Ratusza – obiektu wpisanego do rejestru zabytków
- 3) Remont nawierzchni płyty Rynku – obszar w ścisłej strefie ochrony konserwatorskiej .
- 4) Remont terenu parkingu przy ul. Fabrycznej - obszar w ścisłej strefie ochrony konserwatorskiej.
- 5) Remont terenu parkingu przy ul. Zamkowej - obszar w ścisłej strefie ochrony konserwatorskiej.
- 6) Remont nawierzchni ul. Bielskiej - obszar w ścisłej strefie ochrony konserwatorskiej.
- 7) Kamienica Rynek 3 - wypracowanie mechanizmów w celu zahamowania niszczenia zabytku, zagospodarowanie, adaptacja na inną funkcję, remont, zbycie.
- 8) Budynek Gimnazjum przy ul. Bielskiej – remont elewacji.
- 9) Przygotowanie dokumentacji, a następnie odtworzenie na skrzyżowaniu ulic Mickiewicza i Targowa pomnika „Naszym Bohaterom”.
- 10) Konserwacja i digitalizacja najcenniejszych, pergaminowych dokumentów miasta Skoczowa – kontynuacja pozostałej części dokumentów, w zależności od pozyskiwanych środków finansowych.
- 11) Wprowadzenie uchwały zwalniającej z podatku od nieruchomości budynki wpisane do rejestru zabytków w zakresie nie objętym zwolnieniem ustawowym lub budynki ujęte w gminnej ewidencji zabytków, położone w obszarze Gminy Skoczów, pod warunkiem wykonania remontu elewacji.